

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

SONDAGEN DEN 14 JULI 1918.

HÖGEMÅN

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

HUFVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.RED.-SEKRETERARE:
ELISABETH KREY-LANGE.

Fru Anna Kramer — Sveriges äldsta hotellvärdinna.

AFVEN NÄR EN ganska lång och flitigt nött skriftställarebana ligger bakom en, händer det någon gång, att man med glad tillfredsställelse och hvad mera är med känslan af, att om den personen man äste något godt sägas — sätter sig till arbetet. Och aldrig har stunden varit bättre vald än just i denna förfärliga krigstids-sommar att tala om Kramers hotell genom dess förnämsta vitala beskyddarinna och ännu inom det husliga gebitet ledande kraft, nämligen den nu 82-åriga fru Anna Kramer. Ingen må rycka på axlarna och säga:

"Det är rena flokler, att ett af Skandinaviens förnämsta hotell skulle kunna ledas af en gammal gumma!" En dylik anmärkning är obefogad, ty det är ingalunda meningen att förringa det verksamma och betydande arbete fru Kramers båda söner nedlägga som organisorer och styresmän af den allmer omfattande hotellrörelsen, hvilken särskildt under krigsåren tagit pompösa dimensioner.

Men alla de varmhjärtade, klarögda och sjäfullt livsvakna penater, hvilka kunna bygga bo till och med i en dyrbart inredd restaurang och i ett främlingsbebodt hotellrum har fru Anna Kramer trofast haft i sitt hägn ända sedan hon som ung fru 1864 flyttade med sin man från Tyskland till Malmö, där hotell Gustaf Adolf öfvertogs. Då kunde kanske transitorten Malmö kallas en småstad, och resandeanalet, som besökte platsen eller rättare passerade den, var icke så stort, men likväl vann markerna Kramer fort nog så väl i Sverige som i Danmark ett stadgad renommé som förstklassigt värdfolk.

Fru Anna Kramer med sina barnbarn.

Det hotell de öfvertagit, blef snart otillräckligt. Det måste på något sätt utvidgas, och så inköpte direktör Kramer det gamla Fickska hotellet, hvilket fick ge plats för det gedigna och imponerande komplex, hvilket den dag i dag, och — vi hoppas det — långt in i framtiden — skall bära det aktade Kramerska namnet. Det skulle taga för stor plats att här i detalj redogöra för alla de storartade förändringar och förbättringar hotellet un-

känt, och ännu som hägkomst lyser det sitt solsken öfver våra dagars grumlighet i handel och vandel. God och reel behandling tycks vara det från början inristade och outplånliga mottoet i Kramerska hotellet. Visserligen fanns det en tid, då ej "hvem som helst" besökte det eller bodde i dess herrgårdsmöblerade — för att ej säga slottsmöblerade — gästrum. Det var "så rysligt fint på Kramer", ansågs det. Där togo

de kungliga och den högälftade skånska adeln samt de allra förnämsta köpmännen in, och dylika individer måste behandlas väl, men det hände dock, att glada studenter i feshumör äfven samlade sig kring fru Kramers egyptiska köttgrytor, och framför mig ligger just beskrifningen på en gåsmiddag för tjugufem år sedan. Beskrifningen inledes med följande ord: "Gamle Kramer själf syntes oss som inkarnationen af "välgörenhet" i mångahanda måtto, och hans vördade fruga ej mindre som en gudarnas matmoder". En krona och femtio öre kostade middagen, som bestod af: "1:o) Ett

Hotell Kramer i Malmö.

smörgåsbord, som nu inte kan presteras, jämte både svensk, norsk och dansk snaps ad libitum. 2:o) En oöfvervinnelig portion ut-tradelikataste svartsoppa, öfver hvilken en hvit gås nu skulle bli grön af svartsjuka. 3:o) En ej mindre oöfvervinnelig portion verklig gås, späckad och eskorterad af allt dazv hörande. 4:o) En dessert, som trots allt vårt nu bristande utrymme och trots dess riklighet äfven vederbörligen af oss inkorporerades." Detta var i den gamla, goda tiden, då danskar kommo till Kramers välkända smörgåsbord, och då "Drengen" fick den välbekanta uppmaningen af sin far: "Spis kun långsamt, min Dreng, saa du kan proppe dig." — Det torde alltid ha varit fru Kramers stolthet och glädje att vara en flott värdinna och en god, klarsynt matmor. När hon vid mannens död 1894 ensam öfvertog den husliga ledningen af hotellet, knappades det icke ängsligt och fruntimmersförsiktigt in på något utan allt fortgick i de gamla, säkra spåren. Tiderna förändrades, blefvo åldriga och knarriga, miste sin balans, men ej med dem Anna Kramer. Hennes själsintressen liksom hennes ljusa lifsyn förvissna icke, trots hennes hvita hår och något lutande gestalt. Alltjämt brinner det starkt och klart inne i de djupa, mörka ögonen, och alltjämt är hon en tröstarinna och en glädjebringerska för många, många.

Underbart förefaller det, att fru Kramer fortfarande själf gör alla inköp till det stora hotellköket, där en pålitlig och enastående skicklig mångårigt betrodd hushållsfröken för sin säkra spira. Det är i hela hotell Kramer en alltigenom kultiveradt personlig prägel, hvilken leder sitt ursprung från den gamla, älskvärda fru Anna med världsdamens förbindlighet och det varma, blida kvinnoendet.

Alltjämt är hotellet centrum för the upper ten, och dess till ett 90-tal uppgående tjänstepersonal ger ett absolut intryck af disciplinering för slott och herrgårdar, men nu har det dock blifvit så, att allmänheten helst tar sin tillflykt till denna välrenommerade, hederliga lokal, där väl aldrig någon blifvit "lurad", och där priserna icke oförsynt ockrande stiga i höjden utan endast lugnt följa med, när det ekonomiska flodvattnet stiger.

Det ljust harmoniska intryck man får af "Kramers", härflyter från dess öfvervakande goda ande. Det är hon, som fågnar gästerna med de härligaste rosor på hvarje bord, ty hon älskar blommor och hon älskar sin nästa. Det är hon, som under förnekelsens bistra sommar, förnöjer vår gom med de läckraste pepparkakor, en lifen delikatess, som fru Kramer säger sig ej kunna undvara, och då vill hon, att gästerna skola ha med. — Vi frukta ingalunda, att hotellet i sin helhet skall förändra karaktär, när fru Kramer ej längre som nu orkar utöfva stundlig tillsyn, men uppriktigt må det sägas, att det kommer att förefalla som ett hem utan värdinna, när man icke längre ser henne glida fram i omsorger om allt och alla, vänlig, initiativfull och impulsiv, en bristtidens vackra solglimt.

Hennes verksamma, pliktuppfyllda lif har fått en helt annan lefnadsafton än hon någonsin kunnat föreställa sig. Den har icke skänkt henne den hvila och den trygghet hon möjligen drömt om, utan obarmhärtigt ryckt henne in i de dagliga striderna. Dock förefaller det, som om hon med mod och viljekraft och framför allt med hjärtevärmade hjälpsamhetslust beslutat möta kampen och

lätta bördan för de unga, hindra dem att stupas. Vid sidan af sin vidt berömda, glänsande organisationsförmåga har fru Kramer ett kvinnosinne, rikt på kärlek. Och när de trötta, hungriga, tidsnagda människorna inträda i hennes matsal, vill hon fågna dem med kost, blommor, ljus och trefnad. Det är därför, i medvetande af detta, man aldrig erfar den förnäma hotellkylan i de dekorativa matsalarna. Man vet, att snedt öfver vestibulen bor den gamla frun med det unga hjärtat och de flitiga tankarna, som aldrig domna i trög stillje. Och man längtar ofrivilligt, att hon skall komma i ens väg, så att man skall få tillfälle att vördnadsfullt hälsa en af dem, hvilken lefvat lifvet för andra.

E. KUYLENSTIERNA-WENSTER.

Som fru i U. S. A.

Mrs Anna Law.

VI.

Den heta staden och de paradisiska bergen.

"OERHÖRD HETTA I AMERIKA. MÅNGA människor dö af solstygning".

Känner ni igen den rubriken från eder sommartidning? Och har ni någon gång sökt sätta er in i hvad det innebär?

Då termometern visar flere grader högre värme än människans kroppstemperatur, är det ingen lätt sak att hålla balansen. Utomhus är det så hett, att luften faktiskt förefaller hvit. På residentsgatorna rör sig ingen varelse och höres intet ljud annat än om en stackars hund, galen af värmen och fasande för "hundkärran", söker efter skydd där. "Hundkärran" är en af de apparater som måste vara i gång just på en het dag. Den infångar hvarenda hund, som visar sig ute utan munkorg. Och se'n får det arma djuret inte lefva länge. Hundarna varna hvarandra, då kärran nalkas (de veta mycket väl hvad det är fråga om), och deras ömkliga och rasande tjuv, där de för lifvet löpa undan, kommer människan bakom stängda fönsterluckor att finna värmen än mer ohygglig.

Nog går det ändå an för dem som äro i hemmen och kunna vandra omkring i lättaste dräkt, t. ex. en kimono af tunt kinesiskt siden eller helt enkelt ett nattlinne, och som äro i tillfälle att oupphörligt dricka isvatten och kyla handlederna med is. Värre är det för dem som stå i fabriker, i affärer eller ha sitt arbete på kontor. Visserligen fordras väl icke så strängt arbete en dylik dag, men det är tillräckligt svårt bara att nödgas stå på sin post och till på köpet vara fullt passande klädd. D. v. s., kvinnorna visa sig nog tämligen "underbara" äfven offentligt utan att någon orkar ta anstöt däraf, men det märkliga är, att det praktiska manliga könet täcker sorgfälligt sin

lekamen, sveftas och svär. De unga och radikala herrarna ha under senare år lancerat skjortblusar af ljust tvättiden, med nedvikta krage och ärm endast till armbågen — mycket trefliga plagg. Men de flesta män vändas i stärkt krage, som för resten blir till en våt trasa långt innan kvällen, samt rock. Det senare plagget åker nog af mindre envisa herrar, om det blir för odrägligt, men mångfaldt fler behålla rocken på. De påstå att de "trifvas inte utan".

Är den heta dagen svår, så är den heta natten än värre. Stackars då dem som bo i den stora stadens kyffen, små rum som ofta sakna både fönster och ventil, så inbyggda äro de. De späda barnen och den svaga ålderdomen få lida mest, och bland dessa inträffa äfven de flesta dödsfallen. Ibland händer ju, att en gatu- eller byggnadsarbetare segnar ned, innan han hinner skuggan. Han har då verkligen träffats af "solstygning". Men för de flesta offren går det tyvärr inte så fort. De måste flämtande vända sig på sin heta bädd kanske hundrade gånger, innan döden kommer.

I parkerna ligger fullt med folk, girigt väntande på en svalkande fläkt, som dröjer och dröjer att infinna sig. Luften står absolut stilla, och den är fuktig som i ett drifhus.

Ändligen, efter tre fyra dygn, kanske efter en vecka (sällan väras en dylik värmebölja mer än en vecka), hopa sig hastigt mörka moln. Luften är tyngre och kvafvare än någonsin, men nu klagar ingen, ty nu är lättningen inom synhåll. Molnen kunna bli så tätta, att dagen blir mörk som natten, och så brakar det löst. Det åskar, så Gud oss bevara, och vattnet sprutar ner! Mäniskor, hästar och hundar dra djupa suckar af lättnad för att det är öfver för den här gången.

Men nästa värmevåg kan komma redan i öfvermorgon. Det är inte roligt.

En gång hade jag en svensk husa, som led ovanligt af värmen. Af någon orsak stannade vi det året i staden tills efter fjärde juli. Jag trodde jag skulle få sända flickan ensam upp till bergen, men det föll sig äfven svårt, alldenstund hon talade mycket brisfällig engelska. Och hon var faktiskt rädd att lämna min sida.

"Kommer jag med lifvet från detta förfärliga land, så inte kommer jag nånsin tillbaka," sade hon.

Hennes glädje, då vi kommo till våra kära berg, de härliga, svala Adirondacks, var rörande.

"Åh, frun, det här är ju precis som att komma hem," jublade hon. Och däri gaf jag henne rätt.

Nu måste jag till min skam erkänna, att jag i Sverige aldrig varit längre norrut än till Sundsvall och har därför ej sett de mest storslagna bergen. Dalarna känner jag väl; men ehuru ingen kan älska Dalarna mer än jag, får jag medgifva att dess berg äro för tama och dess vattendrag för små — med undantag af Siljan — för att uthärda en jämförelse med Adirondacks. Där emot föreställer jag mig Jämtland och mellersta Lappland vara mera farliga täflande i storslagna konturer.

Norra delen af staten New York är uppfylld af många berg och ännu flere sjöar — en fortsättning af Canadas majestätiska natur och således ett minne från glaciärperioden. Nåväl, denna norra del af staten New York kalla vi alltid Adirondacks. Adirondacks är ett indianskt ord och betyder rotätare. Namnet har tillkommit på så sätt, att för länge sedan blef en indianstam så i grund slagen och utplundrad af sina hjärtlösa grannar, att de icke ägde kvar ens sina verktyg — jaktvapen och jordbruksredskap — än mindre sina hem. De drogo upp till skogarna och bergen och lifnärde sig att börja med af de vildmarksrötter de lyckades gräva upp. Eftersom växtligheten är rik här, och eftersom sjöarna på den tiden voro så fulla af fisk och skogarna så vim-

Iduns byrå och expedition,

Mästersamuelsgatan 45 Stockholm.

Redaktionen: kl. 10—4. Expeditionen: kl. 9—5.
Riks 1646. Allm. 9803. Riks 1646. Allm. 6147.
Red. Högman: kl. 11—1. Annonsskont.: kl. 9—5.
Riks 8660. Allm. 402. Riks 1646. Allm. 6147.

Iduns prenumerationspris:

Uppl. B, med juln.r:	Uppl. A, utan juln.r:	Uppl. C, praktuppl., med juln.r:
Helt år ..... Kr. 10:50	Helt år ..... Kr. 10:—	Helt år ..... Kr. 14:—
1:a halfåret » 5:20	3 kvartal » 7:60	Helt år ..... Kr. 14:—
2:a halfåret » 5:80	Half år ..... » 5:20	Half år ..... » 7:25
Kvartal ..... » 2:60	Kvartal ..... » 2:60	Kvartal ..... » 3:75
4:e kvartalet » 3:25	Månad ..... » 1:—	Månad ..... » 1:35

Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:

35 öre efter text.	Utländska annonser:
40 öre å textside.	40 'eft. text, 45 öre
20 % förhöjning för	å textside, 20 % förh.
särskildt begärd plats.	för särsk. begärd plats.

lande af villebråd, att de kunde fångas nästan med "blotta handen", lyckades det rotätarna att slå sig igenom. Nu äro de försvunna, men namnet Adirondacks består.

För dem som icke äro bevandrade i den tidigare historien om de vitas Amerika vill jag här passa på att nämna att sydöstra Canada koloniserades af fransmän. I Quebec och trakten där omkring talas än i dag till stor del franska — sådan den är. Trakten mellan Canadiska gränsen och New York beslagtogs af England och kallades Nya England. Dess invånare fingo snart nog öknamnet Yankees. I Sverige tror man att hvarenda amerikan är "Yankee". — Försök att kalla en man från New York, eller, än värre, från syd- och väststaterna vid detta namn, så får ni se hvilken uppsyn han gör! Det är alldeles fel.

Icke många ha reda på att New York först koloniserades af Holland och hefte New Amsterdam. Så var dock fallet.

New Amsterdams siste borgmästare, holländaren Peter Stuyvesant, som likt ett lejon kämpade en ojämn strid mot det påträngande England, är en af amerikanska historiens originellaste personligheter. Om ingen annan vill skriva ett skådespel om den kække Peter Stuyvesant, måste jag göra det.

Trakten kring Delawarefloden koloniserades af tyskar och, till någon del, af svenskar. Söder därom tog England vid igen ända till Texas. Där och hela vägen ned genom Sydamerika härskade Spanien. Då man betänker Spaniens kolossala försprång i denna fabulöst rika världsdel, är det egentligen en gåta att Spanien nu icke ens räknas till stormakterna. Om spansk kultur kommit att få öfvervikt i Amerika, hur hade då männen den öfriga världen sett ut den dag som är?

En af de franska kolonisterna i Canada var den förste hvite, som trängde in i Adirondackskogarna norrifrån. Den största af dess sjöar bär hans namn, Lake Champlain. Den förste hvite, som trängde in i Adirondacks söderifrån, var en engelsman. Den första sjö han gjorde bekantskap med, och som för resten kommer näst efter Champlain i storlek, fick hans konungs namn, alltså Lake George. — Hur många sjöar det finns i Adirondacks vet jag inte. "De äro legio, förty de äro många". Och hvar och en är på något individuellt sätt vackrare än de andra. Jag älskar dem alla. Lake George, som har fler holmar och öar än året har dagar och hvars vatten liknar Vätterns, Ausable Lake, Racquette Lake, Eagle Lake, Blue Mountain Lake, Long Lake, Upper Saranac, Lower Saranac, Lake Placid, Mirror Lake, Schroon Lake, Lake Harris, Tahawus, Colden, Utowana Lake, Tear In The Clouds, som är Hudsons källa — ack, de äro för mig ett band af glimmande juveler, förknippade i minnet med lyckliga somrar!

Min man och jag bruka hvarje sommar välja högkvarter vid någon ny sjö. Hushållet måste ju vara bofast, men själfva tycka vi om upptäcktsfärder. En och annan gång fara vi som "herrska" via de utmärkta vägar staten byggt mellan de större sjöarna. Men oftast ta vi helt andra vägar, d. v. s. vandra genom vildmarken från sjö till sjö. Då ha vi en förare med, som på ryggen bär näfverkorgen med vår packning och på hufvudet vår båt. Ja ja, häpna icke! Det är en lätt, skalliknande båt, en speciell typ häruppe. Förarens enda yrke är att vara förare, och han förstår att ta betalt. — Kommen till vatten sätter han ut båten, och en af oss rör sällskapet till andra stranden. Litet hvarstades finnas värdshus, där ägaren bor året om, och det åligger föraren att innan hvarje kväll frakta oss till ett värdshus, för så vidt vi ej föredraga att ibland sofva ute i hängmattor.

Hvilka härliga skogar!

Då jag första gången reste till Amerika för-

mådde mina vänner mig att ta flere dussin vispar med, "ty det finns inga björkar i Amerika", sade de. Hvem som ingifvit dem den tron skulle jag vilja veta. Naturligtvis växer inte björken där palmen växer. Men i Adirondacks växer björken, det försäkrar jag mina läsare. Hvitbjörken är vanlig. Dessutom växer silfverbjörken samt den sällsynta svarfbjörken, hvilkens späda kvistar äro söta att tugga. Alla svenska trädslag finnas och dessutom många fler. Den svenska granen och den norska tallen (den kallas verkligen Norwegian Pine) äro icke vanliga men påträffas här och där. Den engelska granen med sin glesare barrbesättning och en tall med mycket kortare tofsar än på den nordeuropeiska är vanligare. Här och där sticker upp som en kyrkspira en smäcker balsamgran. Den är på vissa trakter rar och ingenstädes allmän. Lärkträd och tamarisker, ceder och en växa enligt sin natur i kolonier här och där. Visst är barrskogen vacker, och i Sverige älskar jag den mest. Men i mitt nya fosterland har löfskogen fångat mitt hjärta. Alla i Sverige växande trädslag (utom lind och bok) har jag funnit i vildt tillstånd i Adirondackskogarna och dessutom många många fler. Jag kan vandra i timmar bara för att njuta åsynen af alla de olika slagen af bark. — Vet ni hur vacker lefvande bark kan vara, isynnerhet då solen lyser på den? Ni må veta, att jag hela tiden talar om skog där yxan aldrig gått, och där yxan aldrig får gå. Det är en särskild stämning öfver sådan skog. Adirondacks tillhör staten. Man får bygga eller taita på dess mark, men timret skall komma från annat håll. Icke ett träd får fällas. Till ved räcker den vissnade, fallna skogen.

Villebråd, äfven det ädlaste (rådjur och älg), finns i öfverflöd, men hundar få icke användas ens vid jakttid. Detta gör att djuren visa föga fruktan. Jag har sett rådjurskor leka med sina kalvvar på stranden helt nära där människor badade i sjön. Min man mötte en gång en räf, som var så nyfiken att den nätt och jämt kunde afhålla sig från att nosa på den underliga varelsen, människan. Först då min man sträckte handen efter räffen sprang denne.

Om det icke jagas så mycket häruppe, så fiskas det desto mer. Stora, läckra fiskar af många slag fångas, men de största och härligaste äro dock de som nappa — och slita sig. Naturligtvis!

Hur smakar ej den glödstekta, nyligen ur vattnet uppdagna fisken, då man varit uppe med solen och hela dagen vandrat och rott. Vi ha måhända varit uppe på ett högt berg och hälsat på brandvakten där. Han har en hydda och telefon däruppe och skall varsko, om han upptäcker skogseld. Genom hans kikare ha vi sett långt in i andra stater. Vi ha sett vattenfall som i kylig yra kasta sig ned i djupen, och vi ha hört nya sagor om flere bergstoppar. Vi ha i skogen träffat på dammar alldeles hvita af näckrosor och med stränder så sank, att vi icke kunnat nå en enda. Därför voro dammarna också nästan igenvuxna af näckrosor. Och solen sken, och vinden smekte dem. Vi ha sett örnar och hökar och lommar och harar och kanske till och med en skunk, som stank lång väg. Ty det gör skunken, och hans fagra päls är rätt svår att få ren.

I ha upptäckt bäfverdammar och en sällsynt orkidé nästan i samma vefva, fallit ned i en damm, som var rätt djup, räddat lifvet och orkidén men tappat kameran — kort sagt haft en ansträngande och gudomlig dag. Undra då på om fisken och hvad mer föraren dukar fram smakar bra! Ty det ingår i hans yrke att koka också. Fastän jag gärna gör det själf, om jag ej är för trött.

Hvad jag ofta med vemod saknat är den fagra matta af småblomster, som de svenska skogarna ha. Isynnerhet under barrträden växer inte myc-

ket, knappt ens gräs. Marken är mjuk af mångåriga barrlager — ohyggligt eldfångda.

Från Canada medförde till mig min man en gång blåklackor och linnéa han funnit. Han var så stolt. Ty han är mycket angelägen visa mig, att Amerika saknar intet, som Sverige har.

Dock måste han erkänna att göken finns inte i Amerika. — Vi tänka att vid lämpligt tillfälle försöka importera några svenska gökar.

Om det inte vore för att min man då och då måste tillbringa en vecka i det heta New York, vore det fara värdt att vi själfviskt glömde dem som aldrig kunna fly undan det ansträngande klimatet. Då han far ned med båten, och jag står på stranden och vinkar, tycker jag mig begå en orätt.

Jämförelsevis få söka sig upp till bergen. Ända från Palm Beach upp till Main är ostkusten en enda sträcka af badorter, och de flesta föredra någon af dessa. De söka ej frihet och ro. De söka flirt, buller och tillfälle att exponera dräkter — ej minst baddräkter.

Dock finns bland hafsbadorterna ett lysande undantag från regeln. Det är ön Nantucket. Den tillhör staten Massachusetts men ligger så pass långt ute i hafvet att den undgått att bli moderniserad. Den är för resten världsberömt tack vare en kvinna. Det var här Maria Mitchel, den stora astronomen, föddes och utförde sitt verk. Hennes hem, inrymmande observatorium, står kvar. Vemodigt är det att se de primitiva instrument med hvilka den tidens vetenskap fick låta sig nöja. Hela ön är för öfrigt som en gammal roman. Pittoreska små hus med gammaldags blommor (och en så'n massa blommor) i fäpporna, holländska väderkvarnar, en kyrka som spanjorerna byggt och strax intill en kväkarkyrka, hvilken användes än i dag.

Här på ön ha en mängd framstående teaterfolk byggt en hel koloni. Alla deras stugor äro små och grå, halft öfvervuxna af klängande vildvin och rosor. Och utanför rullar den grönbåla Atlanten. Men det kan blåsa på Nantucket. Där finns inte många träd till skydd. Växtligheten är för det mesta krypande, klängande. Ett slags guldregn, vildvin i oändlighet med drufvor ljufliga att se på och sura att bita i samt törnbuskar täcka en betydande del af ön. Apropos törnbuskar, man förstår ej i Amerika att tillvarataga nypon. Aprikosen användes i stället. Men nog tycker jag, att nyponet har en finare smak.

Kräftan ätes icke heller i Amerika. Jag kan icke begripa hvarför, ty jag har konstaterat att den är lika smaklig som i Sverige. Visserligen ha vi mycket godt om hummer och ostron, men då man gör sig besvär att ändå äta sniglar och grodnen, så hvarför ej den läckra kräftan? — Kring Nantuckets kuster fångas massor af ostron, isynnerhet den småväxta sort vi kalla "clams".

På vissa områden är ön mycket sank, och där äro anlagda flere mil (engelska) tranbärsodlingar. Till kalkon skall alltid serveras tranbär, och det mesta kommer just från Nantucket, ehuru hvar- enda en af de tusentals tunnor som sändas till fastlandet bära etiketten "Cape Cod".

Alldeles som hufvudparten "Mocka" och "Java" kaffe i världsmarknaden kommer från — Brasilien!

Intressant är det att då och då tillbringa ett par veckor vid en hafsbadort, men intet kan kollra bort min kärlek till Adirondackskogarna.

Ännu har jag icke fått lära känna en vinter däruppe. Men den tiden kommer nog. Jag hoppas få tillbringa min ålderdom där, hoppas få dö där. — Kanske medan jag, då jag kommer dit, känner det som min svenska husa: Det är precis som att komma hem.

MRS -W.

Sänd Edra

Klädningar, Blusar, Kappor till Kemisk Tvättning eller Färgning, Gardiner, Möbiltyger, Kuddar m. m. rengöras snabbt och omsorgsfullt hos A.-B. C. O. Borgs söners Fabriker -:- LUND.

Pröfva

Tuppens Zephyr
och Ni köper Ingen annan.

Jenny Linds minne.

Af FREDRIC NYCANDER.

Jenny Lind som Norma. Efter grefve D'orsays målning.

JAG STANNAR VID MASTERSAMUELS-gatan 40, betraktar den lilla minnestafan. Hatten af! Här föddes Jenny Lind.

En sällspord stockholmska. Hon afskydde flärd och smicker, talade och skref om sin Frälsare, öfvade barmhärtighet utan biasikt, bortskänkte oerhörda insjungna summor i hemland och utland. Välsignadt är än i dag hennes namn af skolor, sjukhus, kyrkor, universitet. Mången ung, lofvande konstnär tackar henne tyst med ett Jenny Lind-stipendium i sin hand. I Halle står Händel i sten. Fullbordadt vardt verket genom den celebra svenskans konsert. Hon älskade "Messias", tackade den döde mästaren genom att till hans förevigande sjunga hans kristliga ton-epopé.

Född i en sångens stad, vardt hon en sångerska med världsrykte. Hof, societé, allmänhet knäböjde för hennes konst. Poeterna täflade i panegyriska dikter. Adam Oehenschläger skref poemet "Philomele" om hur en flicka förvandlades till näktergal. Men näktergalen blef kvinna igen — blef Jenny Lind!

Hur mycket hon än prisades, yfdes hon ej. Blyg, anspråkslös, var hon alljämt. Hon var kristet undergifven i utöfvandet af religionens konst eller konstens religion. Ett uppräddande var för henne en gudstjänst, så blef det äfven för publiken.

Jag ser henne — ej vacker i vanlig mening, oregelbunden profil, näsan långt ifrån grekisk. Blondt hår, blek hy, blå ögon, svenskt hvardagsutseende. Men när hon sjöng, fingo dragen helg. Inspirationen förskönade henne, hon blef en uppenbarelse.

Hennes sätt var värdigt och ödmjukt. När hon framträdde för auditoriet, böjde hon helt kort på hufvudet, utan fjäsk, när hon tackade för applådstormen, neg hon med oeffterhärmlig grace.

Hon plågades af folksamlingar, uppkomna för hennes skull, af besökandes närgångenhet, måste dock utstå bägge delarne. Med samma sinneslugn såg hon fackeltåget, tillställt för hennes ära, och dockan, som bar hennes namn. Mot furstar och andra högt uppsatta var hon hälst stram, aldrig insmickrande, men ytterst vänlig mot de obemärkta.

Hon kunde glömma en socialt framstående persons invitation, som skulle gjort en vanlig primadonna yr af glädje, och skynda till en lidandes sjukläger för att bringa tröst.

Hon var framförallt folkets sångerska. Hur förträffligt hon än tolkade opera och oratorium, störst var hon i fjällsång och herdeidyll. Då sutto åhörarna bergtagna.

Själfständig, originell i allt. Denna af sin popularitet oberörda kvinna kunde, när någon alltför nyfiket närmade sig, plötsligt bli förnämt afvisande. Hon visste sitt värde och använde stränghet, om ock ogärna, till själfskydd.

Hon hade mod att trotsa den allmänna opinionen, lydde hvad hon kände vara försynens vilja. Efter triumfer på operascenen, tog hon dock afsked från rampen, af religiösa skäl, ville ej fälla falska tårar, hatade allt oäkta. Scenvärld blef för henne skenvärld. Hon kunde sjunga vid ett bönemöte och, hånad, stoiskt bära hänet. I hennes väsen enades sällsamt ljufhet och kraft.

Denna sångens drottning fick till impresario humbugens konung. Kombinationen var kuriös. Men målet vanns, och Barnum blir rent af sympatisk i sina aldrig tröttnande omsorger om den jäktade svenskan.

Gamla och nya världen lågo för hennes fötter. De banala amerikanarne skrefvo svulstiga artiklar — då kan man fänka! Så många superlativer ha väl aldrig ödslats på en dödlig som på henne. Och människornas afguderier var ej tom läppdyrkan, utan verklig hjärtedyrkan, ty hennes sång var ej blott läpparnes väljud, utan hjärtats slag.

Alla betog hon, gamla och unga. Till och med de stolta habaneros böjde sig för den drillande främlingen. Att hon satte student-skaror i extas, var naturligt. Hemligheten i hennes makt var ej blott den vidunderliga teknik, som gjorde hennes fissa i Mendelssohns "Elias" till en oförgätlig pärla, men den nobless och naivitet, som hon, trots triumfer, frestande till högfärd, bevarade. Barret segrade i divan.

*

Dessa rader föranledas af vår nya Jenny Lind-monografi.

I Riksbanken räknar revisor Sven Dorph sedlar. Men han hinner också med annat, som synes af en diger bok från J. A. Lindblads förlag i Uppsala med titeln: "Jenny Linds triumftåg genom Nya världen och senare lefnadsackorder". Ett kompilationsverk, resultatet af stor boklig id och kärlek till ämnet. Skildringen börjar med sångerskans Amerika-turné och går till hennes lifs slut. Hon tecknas allsidigt, och till sist påpekas, hur litet svenskarne gjort för hufvudstandet af hennes minne. Monumentet i Westminster Abbey ropar på ett monument i Stockholm. Hr Dorph har utsändt ett upprop om en staty öfver Jenny Lind, att affäckas på hundraårsdagen af hennes födelse den 6 okt. 1920. Måtte denna vackra idé bli verklighet!

Porträtt och illustrationer äro utmärkta. Massor af pressuttalanden om Jenny Lind förekomma. Musikbilagor afsluta volymen.

Författaren visar ej blott samlarflit, referatifver, men ock rutin i poetisk folkning. Dyrkan af den skildrade har lockat honom till öfversvinnlighet i språket, men hufvudsaken är, att Jenny Lind autentiskt framställes.

Idealbilden står där — förebilden för Sveriges kvinnor. Ingen kan uppnå hennes världsberömda drill, men hennes själsadel må mana till efterföljd. Och till sist betyder ju karaktären mer än talangen, människan mer än artisten.

Små och stora.

Lite barnpsykologi af GUNHILD PALMÆR.

II.

LITE SVARARE ATT BEHÅLLA PRESTIGEN i fråga om ofelbar auktoritet är det ju för pappa och mamma, då vetgirigheten mera på allvar börjar regera i barnhjärnan. Det sker vid olika ålder för olika individer, men tids nog kommer den och då blir det ibland lite synd om föräldrar och målsmän.

"Hur många människor finns på jorden, pappa?" — "Hur långt är det till månen, mamma, hvarför flyger dom inte dit i flygmaskin?" — "Hur ser det ut i solen, pappa? Hvarför blåser det?" — "Hur blir det snö, mamma — mamma, säg!" och så vidare i oändlighet, rätt tröttsamt och, som sagdt, ibland ganska förvirrande för den som uppfordras att svara.

Jag minns en liten historia om lilla Margit, vetgirig och ifrig som hon var och ofantligt intresserad att få följa med sin pappa ut i skog och mark, höra honom tala om sällsynta växter och underliga insekter, och lära sig skilja på olika svamparter. Frågor gjorde hon med besked, och ibland räckte pappas tålmod inte riktigt till för alla de äskade förklaringarna. "Nu säger jag dig, att jag inga fler frågor vill ha i dag," förklarade han för sin lilla kamrat en gång, då de voro på hemväg genom skogen och vetgirigheten blef en smula fördrande, "nu ska' vi taga den här växten, som är sällsynt och sedan gå vi hem, så får pappa undersöka den."

Flickan ållydde tillsägelsen och gick tyst bredvid sin pappa, men just vid grunden till hemmets trädgård stannade hon, tittade upp, på fadern och sporde allvarligt: "Pappa, får jag göra en — bara en — fråga till i dag?"

"Du får väl det, min pulla," pappa motstod ej den spörjande barnblicken, "hvad är det, du vill veta då?" — "Jo, pappa, finns det sällsynta människor också, inte bara blommor? Säg det!" Om någon tror, den frågan var lätt att besvara, så att en sexåring blef fullt tillfredsställd, så miss-tager han sig!

Att fråga är barnets ovillkorliga rättighet och ett djupt, nyvakadt intresse ligger ofta bakom deras spörsmål, därför få de icke afvisas. Det är bara när det urartar till enbart frågor, framsprungna blott ur lusten att höra sin egen röst, som den utfrågade må ha rätt att stäfsja talförheten. En liten afsnäsning verkar i sådana fall ganska godt — ehuru somliga naturer inte låta afspisa sig i första taget. "Om du skall fråga mer, så får du gå ut!" upplyste den uttråkade mamman en gång sin son Åke. — "Om jag ska' gå ut, får jag

Jenny Lind. Efter ett porträtt af professor Ludwig Wilhelm Wichmann.

ju inget fråga mer," replikerade Åke — hvar på mamma skrattade åt pysens kvickhet, och Åke fortsatte sporten!

Då de religiösa begreppen börja utvecklas, komma inbillningskraft och frågelust hastigt i verksamhet, och de otroligaste spörsmål bana sig väg öfver barnaläpparna. Karl Göran i första förberedande hade nyss återkommit från landets nöjen, då hans första skoltermin började, och han hade hufvudet fullt af tankar på bad, trampoliner och store brors simkonster. Då lärarinnan en morgon för barnen utlade spörsmålet om Guds allmakt, hvilken gör, att Han utför hvad han för godt finner, räckte Karl Göran upp sin hand och frågade lite blygt och djupt allvarligt: "Fröken, kan Gud bottna hvar han vill?"

Han kom i håg alla varningar, han själf på grund af sin minderårighet fått vid badtillfällena, och han skulle funnit detta bevis för Guds allförmåga djupt imponerande.

Ledsamt nog kunde han ju inte få något klart "ja" till svar, lärarinnan måste ju upplysa honom om, att Gud inte begagnar sjöbad! Men kanske tillade hon något om, det Gudskraften har förmåga att sänka sig hur djupt som helst, utan att löpa fara att förkvävas, och när Karl Göran blir större erfar han säkert en lika djup känsla af trygghet vid den förvisningen, som om han fått det önskade beskedet om Guds förmåga att "bottna".

Intresset för det religiösa är i de flesta fall friskt och lefvande hos de små; berättelserna ur bibliska historien, psalmverserna och de små "förståndsfrågorna", som i skolan kunna ifrågakomma verka alls inte tröttande eller tråkiga, åtminstone inte på det "förberedande" skolstadiet. Sedan komma så många andra intryck till och mycket förändras. "I dag ha vi läst om alla tre gubbarna," upplyste lilla Eva en gång helt gladt, "och dom är så roliga så!" Med titeln gubbar menade hon Bibelns tre vördade patriarker Abraham, Isak och Jakob, men var också uttrycket något för lite respektfullt, så bevisade det i alla fall, att hon med lif och lust tagit del af deras historia.

Att läsa psalmverser tilltalar barnen i allmänhet, rytmen och rimmen falla dem i smaken och poesin fröjdar dem, om också tillämpningen af innehållet ibland blir öfverraskande nog. Lilla Tutte hade fattat stor kärlek till vår härliga julpsalm "Var hälsad, sköna morgonstund," hade med mammas hjälp lärt sig första versen, ehuru hon ännu inte var läskunnig, och ville nödvändigt läsa upp den hvarje kväll, i stället för sin sedvanliga aftonbön. Med djup tonvikt dröjde hon vid de majestätiska orden "Jordens böner Sig församla, Kring den störste af dess söner," och det märktes nogsam, att denna strof fann särskild genklang i hennes barnasjäl.

En kväll efter slutad läsning bad hon att få en karamell, och då hennes snälla moster gaf henne hela påsen att välja ur, sökte hon några ögonblick bland sötsakerna, hvilka utgjordes af en samling olikfärgade karamellfiskar, utvalde den allra största och allra grönaste och stack den mellan läpparna. Strax därefter tog hon emellertid fram den igen, höll upp den mot ljuset med begrundande min och uttalade sig så med högtidligt tonfall och verklig patos: "Den här, den är stor och god den, moster! Den kan man väl riktigt kalla för den störste af dess söner — kan man inte? Det menas väl så?"

Och det föll inte moster in att affärda reflexionen med en tillrättavisning mot profaneringen af psalmversens djupa innehåll, eller ens med ett leende — ty lilla Tutte var

Fru Maria Hellberg 60 år.

TIDNINGEN IDUNS ÄGARINNA, FRU MARIA Hellberg, änka efter Iduns grundläggare, Frithiof Hellberg, fyllde den 4 juli 60 år. Födelsedagen firades i Norrtelje under mycket anslående former inom den frägnre släktkretsen, dit talrika hyllningstelegram ingingo från anhöriga och vänner när och fjärran.

.....
inte fem år fylla än och fick ha sin tillämpning i fred så länge.

Barnens uppfattning af hvad de höra läsas eller berättas är egentligen otroligt snabb, ehuru det må medgifvas, att om uppfattningen råkat bli en smula snedvriden, generar det i allmänhet inte mycket.

Treåriga lill' Britta, som fått för sig, att bödens ord "Lyckan kommer, lyckan går" etc. i stället voro "Lyktan kommer, lyktan går, den Gud älskar lyktan får", fann intet förvirrande i detta egendomliga påstående. Hon hade en föreställning om en lykta, spridande sitt lifgivande sken åt den, som älskade Gud och var tvungen att gå ut i mörkret — en sak, hon själf hyste bestämd motvilja för — och detta tog hon som en mycket lämplig belöning åt den, som var snäll och hade tillit till den Högste! Ty nattmörkret med sin mystik är ju någonting, som hos de flesta små under någon period verkar skrämmande och afskräckande. Lilla Eva grät en gång vid fyra års ålder rätt bittert, därför att stora syster sagt, att huset, där Eva hade sitt hem och som hon älskade, "stod ute om nätterna!" — "Mamma, jag vill inte bo i ett hus, som är ute om nätterna", klagade hon, "för när det är mörkt och hemskt, ska allting vara hemma och sova bara!" Men hur hon för öfrigt kombinerade frågan om stackars husets nattlogis och sin egen bädds placering, var inte så godt att få reda på.

Mörkrädslan känna vi nog till hvar från barndomens dagar, inte sant? "Ser mamma, jag blir så rädd bakom ryggen", tillstod "Syssan" i en förtrolig stund, och jag undrar, om hon inte gaf uttryck åt hvad de flesta af oss kände på den tiden, mörkret skrämde oss — den där rysningen utefter ryggraden, som dref oss framåt med förtviflans fart hvar gång det gällde att passera ett mörkrum?

Ett fantasirikt barn befolkar mörkret med underliga gestalter, tror också fullt och fast på deras tillvaro. Jag vet en liten gosse — nu en framstående man — som en kväll fått för sig, att där låg en räf på lur under

hans säng, och som så lefde sig in i denna inbillning, att han ännu säger sig känna hur han svettades af ångest vid tanken på dess fruktansvärda närvaro, hur han låg där utan att våga röra sig, och hur han inte ens torde hosta af rädsla att väcka räfvens uppmärksamhet och vrede!

Med varsamhet bör ett dylikt barn tagas ur sina villfarelser, hot och befallningar hjälpa föga, då det gäller kamp mot en uppjagad fantasi, i det arbetet, såväl som alltid då det gäller att härda barnasinet mot livets obehag, är den metoden bäst, som förenar fasthet med ömhet — och gärna blandar upp dem med ett stänk af humor dessutom. Men märker man, att barnets mörkrädsla är ett verkligt lidande — och detta är visst inte något ovanligt — så må man akta sig att göra narr däraf! Tag gärna pysen vid handen och gå in i den mörka salen, låt honom i fars eller mors sällskap undersöka vråarna och förvissa sig om, att där inte "är någonting" — men befall honom inte helt kort att ensam bege sig dit in under framhållande af, hur ynkelig och löjlig han är, som inte förs. Många föräldrar tillgripa den senare metoden för att väcka barnets ambition, men är mörkrädslan svår, kväver den minsann också ambitionen, och för ett känsligt barn blir hånet en obarmhärtighet, alstrar lätt bitterhet för resten.

Till och med talet om änglavakt och Guds beskydd hjälper inte så visst mot denna slags fasa, som en enda tänd, aldrig så liten, ljusbil eller till och med bara en springa genom dörren — låt då springan få bli där och barnet somnar i ro, och tro inte, att föräldramoralen fordrar obönhörligt stängda dörrar, om så illa är, att barnfantasin skälver af fruktan inför dem!

"Mamma, låt ängeln gå ut och stearinljuset komma in igen, för det var mycke' trefligare," lydde pysens anhållan några minuter efter det mamma tagit bort ljuset och aflägsnat sig under försäkran, det hennes lille gosse nu hade en vacker Guds ängel till sällskap i mörkret. —

I de flesta fall växer mörkrädslan bort af sig själf, men stundom rotar den sig så fast, att den gör sig kännbar äfven i fullvuxen ålder, därför får den i barndomen ej lämnas att fritt florera.

När det gäller religiösa begrepp, älskar barnasinet att få något konkret att hålla sig till. En liten berättelse om lefvande barn, sympatiskt framställd, inpräglar tio gånger lättare en lärdom för lifvet, än ett moraliserande föredrag med många "du bör" och "du skall", detta har lite hvar erfarenhet af. Men man får förstås noga se upp, att inte en och annan liten farisä bland åhörarna sitter och bröstar sig öfver egen förträfflighet, jämförd med berättelsens kanske något ofullkomliga hjälte. "Det var en dum en, så olydig skulle aldrig jag kunna vara!" hörs nog ibland en själfsäker röst förkunna — och den lilla högfärden får man ju med några lämpliga ord slå ned.

Vid talet om himlen och lifvet efter döden visa sig barnen ha sina egna begrepp, småningom bildas de väl efter de äldres utsago, men icke genast låta de bringa sig i öfverensstämmelse med deras förkunna.

Putte förklarade sig härom dagen starkt betänkt på att flyga ofvan molnen och hälsa på änglarna ett slag. "Men jag kommer ner igen till er sedan", lugnade han sin förfärad familj. Jordan är för de lyckligare loftade bland barnen en god hemvist, och någon åtrå att på allvar lämna den erfara de icke — på samma gång som deras tankar liksom med en omedveten längtan sträcka sig "upp mot stjärnorna".

Porträtt till

Hanna Hallberg-Norlind. Lotten Åkerström.

DEN 14 JULI FYLLER EN I MUSIKALISKA kretsar mycket känd och uppskattad dam, fru Hanna Hallberg-Norlind, 60 år.

Dotter af den framstående tonsättaren och kyrkomusikern, organisten i Landskrona, B. Vilh. Hallberg, började hon redan vid 16 års ålder, som faderns vikarie i Landskrona kyrka, den verksamhet, som hon sedan fortsatt i 44 år, hvaraf de 40 äro officiella tjänsteår i statskyrkans tjänst. Elev af sin fader och andra tog hon organistexamen vid Musikaliska Akademien och studerade 1882-84 vid Konservatoriet i Leipzig. Verkade till 1888 som vikarierande organist i Landskrona och sånglärarinna vid stadens Högre elementarläroverk för flickor.

Det kan möjligen intressera, att hon vid denna tid hade en senare världsberömd kollega, nämligen dåvarande lärarinnan vid nämnda skola fröken Selma Lagerlöf, hvilken var en verksam medlem af den lilla läsecirkel, som en krets af lärarinnorna och några deras vänner upprättat. Cirkelns sammankomster höllos omväxlande hos de olika medlemmarna: en af lokalerna var lusthuset i Hanna Hallbergs gamla barndomsträdgård, och Selma Lagerlöf lär vid en af dessa sammankomster ha läst upp något af "Gösta Berlings Saga" i manuskript.

Efter att den 16 oktober 1891 ingått äktenskap med organisten vid Allhelgonakyrkan i Lund, sem. dir. musices N. P. Norlind har hon alltsedan på förordnande till följd af sin makes sjuklighet skött organisttjänsten i nämnda kyrka. Samma år stiftade hon tillsammans med sin man "N. P. Norlinds Musikskola" och 1909 — också jämte honom — "Sydsvenska Musikkonservervatoriet", hvars ledare hon är sedan 1912. Ännu bör kanske tilläggas, att fru Hallberg-Norlind varit sånglärarinna vid såväl Lindströmska som Rönnströmska flickskolan i Lund.

*

Hågkommen och uppväktad af många generationer af forna elever, firade fröken Lotten Åkerström nyligen sin 80-årsdag. Bland dem som lifligt hyllade den afhållna musiklärarinnan

ARFVET.

Jag sitter och syr små hvita plagg med smala och fina fållar, och drömmarna sliga i doft och dagg som skimrande fjäderbollar.

Jag ser mitt väntade lilla barn i sol på vägarna vandra. Jag ser det reda i ödets garn på bättre sätt än vi andra.

Men kom min glädje min mun att le vid lifsbebådelsens möte så finns det ock ett Getzemane i mitt som Marias sköte —

Jag hör som ödens och länders larm som förr vid Judéens floder. — Det lefver ångest — ur jungfruns barm — i hvarje väntande moder.

ELSA FOLCKE-RUUTH.

var prof. Seved Ribbing och hans son, docenten Lennart Ribbing, den senare en af fröken Åkerströms mest tacksamme elever. Ur ortpressens hyllningsartiklar till den jubilerande anföras följande rader, som karakterisera hennes personlighet och verksamhet.

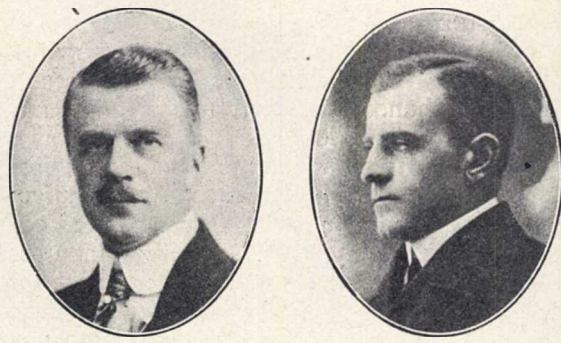
Man tänker sig vanligen hennes uppgift — musiklärarinnans — som synnerligen tröttnande och nervslitande. Men hon har haft den sällsynta lyckan att höra till de starka människor, gent emot hvilka lifvets mörka makter intet förmå. Städe han hon mött lärjungar med samma lifliga vänlighet, med samma hjärtevarma intresse och samma orubbliga fålamod. Lotten Åkerström hör till de verkliga uppfostrarnaturerna. Lärjungen har för henne aldrig kunnat bli ett nummer; städe har hon — redan hos barnet — sökt efter individen, det personliga och på den verkat uppmuntrande, stålsättande, utvecklande. På ett egendomligt sätt har hon förmått skjuta undan ålderskillnaden, så att hon på samma gång som lärarinna varit kamrat och vän. Hon har kunnat det så mycket mer som åren varit utan makt öfver

"Lilla Karin är hos Gud och lilla aggan (vaggan) me', mamma," tröstade den lilla system sin mor vid den yngstas bortgång — och vi undra, om inte den barnsliga rösten med de förtröstansfulla orden i moderns nedtyngda själ spred en känsla af fröst och trygghet för lilla Karins öde "i det fjärran landet?" — "Lilla Karin är hos Gud och lilla vaggan me'."

Småningom blir barnasjälen uppfattning af döden blandad med den dysterhet, som de äldre med sitt tunga tal inlägga däri, och då skaka de, naturligt nog, helst af sig alla tankar åt det hållet. Då lilla Maja första gången med sin mamma steg öfver tröskeln till en kyrka och såg församlingen med allvarstunga miner sitta uppradad i bänkarna under högtidlig tystnad, greps hon af plötslig förskräckelse, kramade sin mamas hand och hviskade upprörd: "Mamma, ska' alla dom här dö nu? Då vill jag gå hem!" — Och mamma hade stort besvär att för hennes barnasinne reda upp och lugna begreppen, som genom sammanställningen död och synd, kyrka och Gud rörts ihop till ett sannskyldigt kaos.

Hur skulle det vara, om vi vid tal om det vi kalla "död", sökte hos oss själfva och hos

dagskrönikan.

Carl Cederström. Karl Gustaf Krokstedt.

hennes sinne. Man kan säga att Lotten Åkerström varit idealet af typen för den arbetande kvinnan. De många timmarnas mödor ha aldrig beröfvat henne den fina utsökta kvinnligheten; hos henne har världsdamen hållit prof mot alla yrkets slifningar.

*

"Hereabout lies a very gallant gentleman", denna inskrift på ett träkors rest i polarisens öknar öfver en man, som blef ett af dess många offer, kommer ovillkorligt i ens minne vid underrättelsen om den hemiska mystiska flygolyckan vid Degerskär. "A very gallant gentleman" det epitetet passar som en handske både på "flygbaron" Carl Cederström och på knippen Karl Gustaf Krokstedt.

Dessa bägge pionjärer för den svenska flygningen, hvar på sitt område, den ene som banbrytare, den andre som fullföljare af en redan utvecklad konst, ha fått ett slut som i tragisk storhet och hemlighetsfullhet väl skulle anstå två vikingar på färd öfver okända vida vatten. Deras uppgift att föra en flygbåt från Sverige öfver till Finland i ett idealiskt sommarväder, föreföll oerhördt enkel för två bepröfvade flygare, som lyckligt genomfört djärfva och underbara flyguppgifter. Kamraterna påstodo på skämt om Krokstedt att han var "hård", ty han hade undsluppit med lifvet ur alla faror, och Cederström var känd för sin stora försiktighet lika väl som för sin säkerhet som flygare. Det oförutsedda, som mött de två modiga männen i de åländska skären, om det nu var en mina eller någonting annat, skall aldrig bli bekant. De mötte sitt öde, då de minst väntat det, men vi som känna deras lif, veta, att de dogo som tappra män.

*

I Idun n:r 27 hade genom ett beklagligt tryckfel summan af grosshandlare E. Åqvists donation till llygsamma fattiga i Örebro kommit att anges till 10,000 kronor i stället för 100,000 kronor.

Eva var en dag gråtfärdig öfver att någon (som ej var teosof) sagt henne, det ingen, som lämnat jorden, har utsikt att komma till denna planet på nytt: "Mamma, jag är så ledsen, jag vill gärna komma till jorden igen," ljöd hennes bekymrade stämma, för jag tycker det är roligt på jorden, jag." Kanske får Eva en gång sitt spörsmål uppklaradt på ett sätt, som stämmer öfverens med hennes barnsliga önskan — att börja en jordevandring på nytt — om också inte bara för att "ha roligt", men för att lära lifvets läxor från nya utgångspunkter, i enlighet med gudomslagens rättvisa kärlek.

Och Tutte, som af sin mamma hört himlen beskrivas såsom ett ställe, där "de trötte få hvila sig i ro," föreslog en dag, då mamma sade sig vara trött och inte orka "slåss" med lillan, hvilket annars var rustibussens favoritnöje: "Kanske mamma kan gå opp i himmelen ett tag och hvila sig i ro och komma ner och slåss med Tutte sedan?"

Hör ett litet barn om ett annat bortgång från detta lifvet, tager det saken ganska lugnt och naturligt. Oftast anser den lille, att lekamraten, bror eller syster, flyttat upp till Gud just sådan som han eller hon gick och stod här på jorden.

barnasinet behålla och inpräglade den sanningen, att döden endast är en öfvergång till fortsatt lif — men inpräglade den med klara, låt oss säga nyktra ord, med glad tillförsikt i ögat, utan dysterhet och utan all sentimentalitet, med ord, som vore verkligt fattbara för förståndet, inte bara känslan?

Säkert ligger hos barnaanden, under de första lifsåren på jorden, ett dröjande minne kvar från de ljusare riken han lämnat för att stiga här in, och kanske gör detta de små så föga förskräckta för döden — innan de äldres tal nått dem? "De förstå inte, hvad döden är," säga vi öfverseende, då vi se dem le emot ett sådant där vackert "kyrkskrin", som Tutte kallade likkistan — men hvem vet, om icke de "förstå" vida bättre, om också omedvetet, än vi äldre och om vi icke borde anstränga oss för den förståelsens utveckling till klarhet och medvetande, hän mot den gräns, vi alla ha att passera?

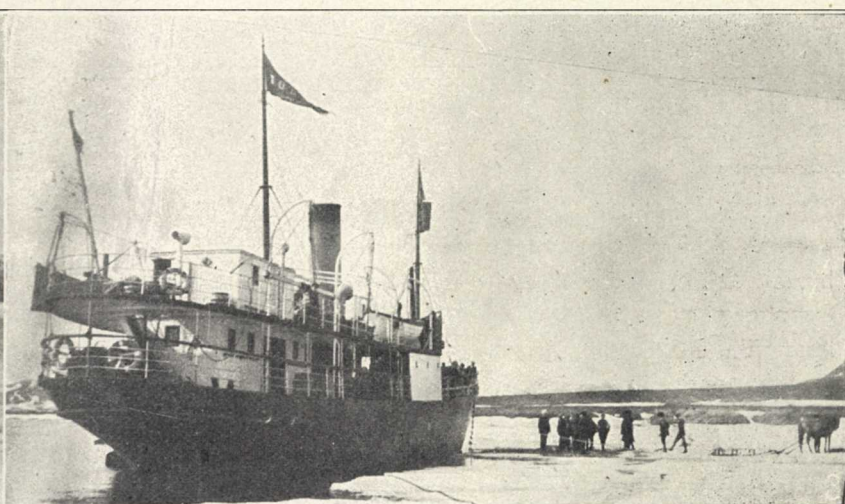
Och skulle icke också här, på detta område, det viktigaste af alla — lifs och döds sammanhang — "de små och de stora" ha någonting att lära af hvarandra?

Våra svenska kol på Spetsbergen.

1. Stora gången i svenska grufvan. Mannen, som ligger på knä, mäter upp den 95 cm. höga flötsen. 2. På resa från Sveagrufvorna till Bellsund midsommaraftonen 1918. 3. Ångaren Bodin har aflastat en expedition bestående af 35 man och 2 hästar i Bellsund, hvilka sedan körde den 4 mil långa vägen öfver isen till

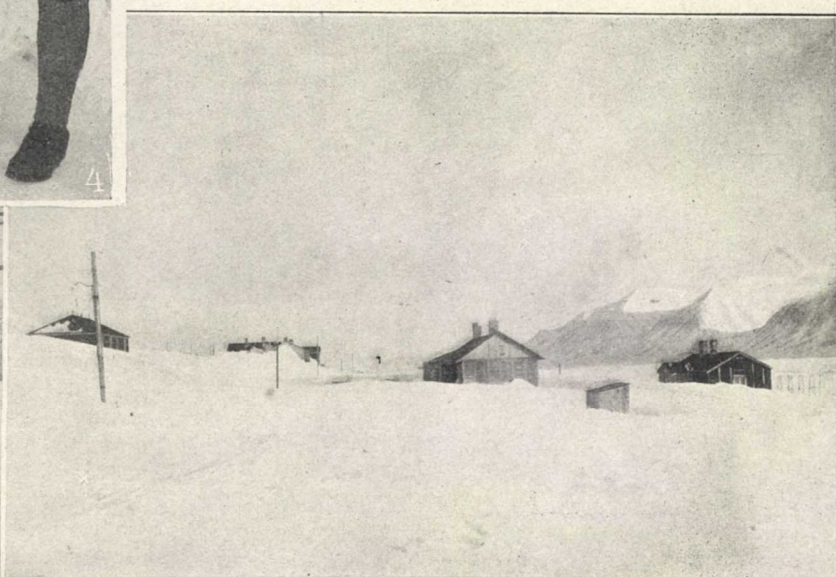
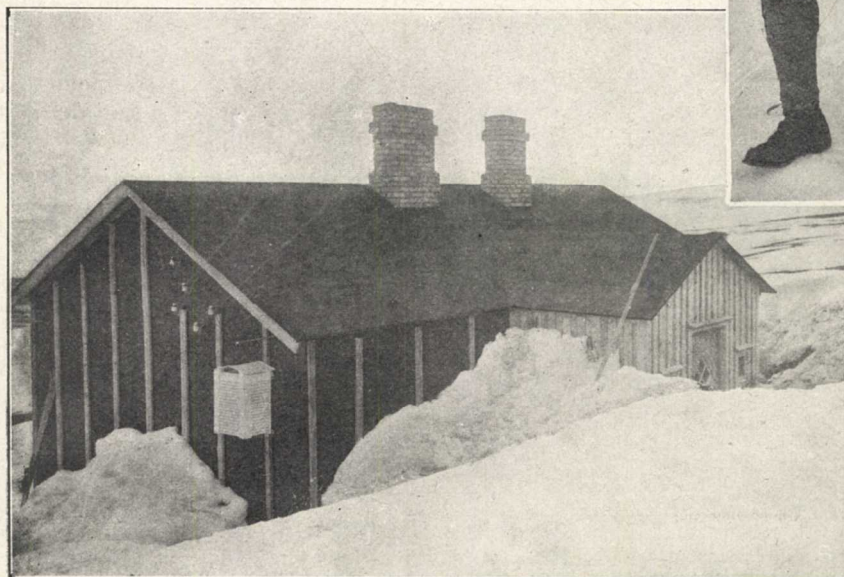
Sveagrufvorna. Folk och materiel lossades på isen. Fartyget afgick på midsommaraftonen söderut medförande direktör Granholm och en del af arbetarna, som öfvervintrat. 4. Direktör B. Granholm med jaktbyte. 5. Befälsbostad vid grufvorna. 6. Vy af samhället sådant det tedde sig i april 1918. -:- -:- -:- -:- -:-

DEN FÖRSTA STORA LASTEN MED svenska kol skall, om allt går efter beräkning, inom en nära framtid komma till oss från våra kolfält på Spetsbergen. Aktiebolaget Spetsbergens svenska kolfält, hvars ledare är direktör Bror Granholm, har trotsande mörker, köld och svårigheter af alla slag på otroligt kort tid lyckats få kolbryningen i gång i de rika fyndigheterna däruppe. Braganzagrufvan, som man i februari 1918 började bearbeta, innehåller enligt geologernas beräkningar 100,000,000 ton rent stenkol.

Direktör Granholm har i dagarna återvänt till Stockholm efter att ha öfvervintrat i den lilla svenska kolonien på Spetsbergen och har älskvärdt ställt några fotografier från lifvet däruppe till vårt förfogande. Ett åttio-tal svenskar ha trotsat de två och en half månaders mörker, kölden och isoleringen från världen under långa dagar och veckor och utfört ett duktigt stycke arbete som pionjärer i ett öde land. Resultatet har blifvit vackert: 6,000 ton kol torde med all säkerhet kunna utskeppas till Sverige redan i sommar.

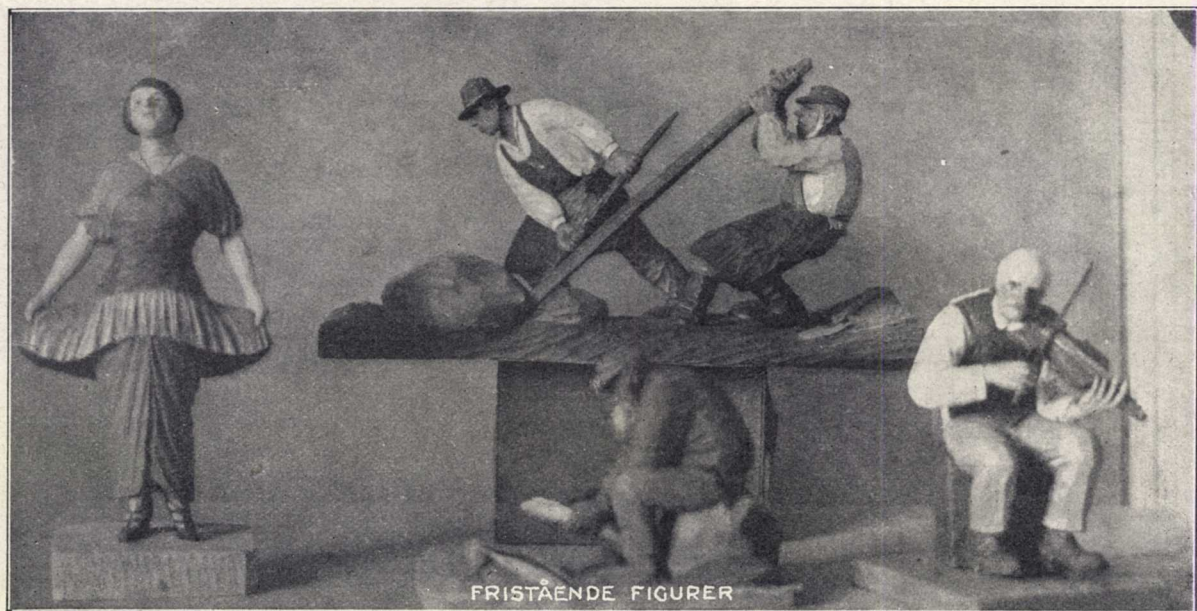

En norrländsk skulptör.

APOSTELN PAULUS
I NORA KYRKA ÅNGERMANLAND

FRISTÄENDE FIGURER

FRISTÄENDE FIGURER

EN NY SKULPTÖR, SOM SKILDRAR svenskt folkli i en natursann och stundom humoristisk form är en ung herr Hampe Svanberg, bosatt i Torrom, Västernorrlands län. Född af en gammal ångermanländsk bondesläkt, har han ifrån början lärt dekorationsmåleriet och i egenskap af dekorationsmålare arbetat litet hvarslädes i vårt land. Som liten pojke började han snida djur och gubbar i trä och vid endast 9 års ålder erhöll han på en slöjdställning en medalj och en mindre penningssumma som belöning för sina vi-

FÖRNNÖRDISKT GÄSTABUD

sade konstnärliga anlag. Som deltagare å konstutställningen vid en allmän utställning i Ornsköldsvik 1916 sålde han ganska mycket af sina alster, träreliefer återgifvande dels scener ur bondlifvet, dels landskapsbilder, och rönte för öfrigt mycken uppmärksamhet af ortens konstinlreserade personer.

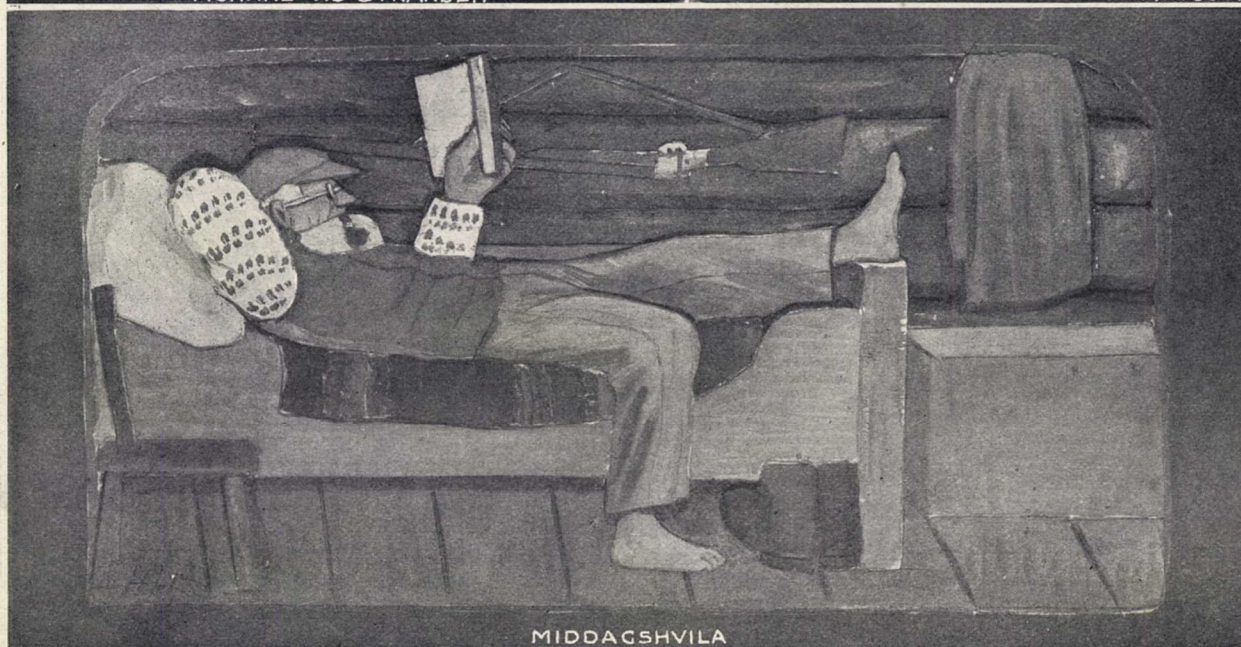
Det är uteslutande genom självstudier han arbetat sig fram, och de prof vi här äro i tillfälle reproducera röja onekligen så mycken ärlig sträfvan, att den unge konstnären väl förtjänar att vidare stödjas i sin kamp för utveckling.

FISKARE VID STRANDEN

STRÖMMINGSFISKARE

MIDDAGSHVILA

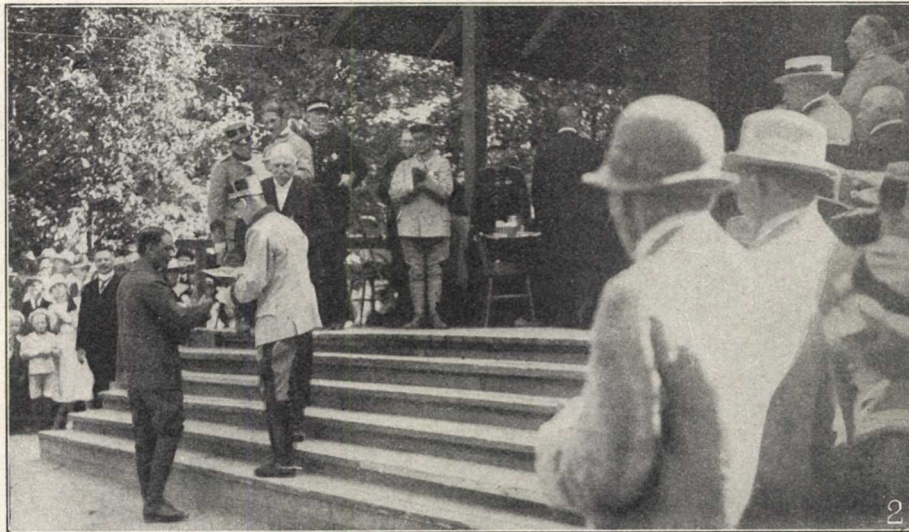
HAMPE SVANBERG

o Bilder ur dagens lif. o

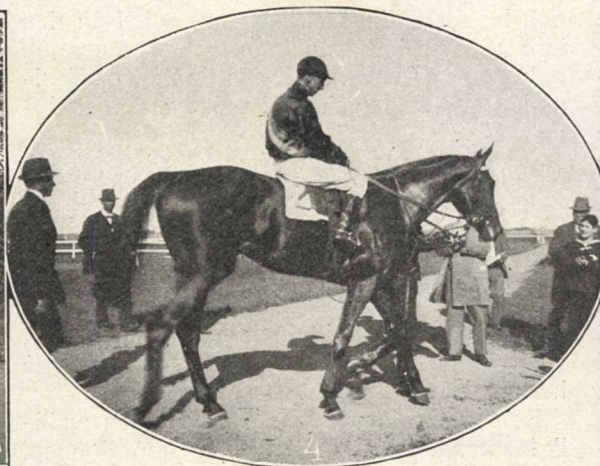
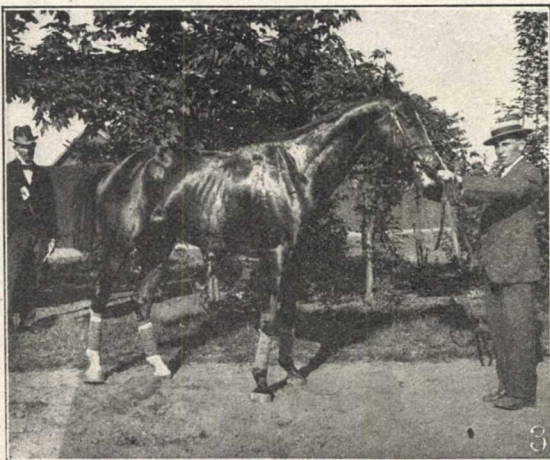

1. o. 2. Från riksskytte-
lingarna i Örebro. Koru
hälles å Stora torget. —
Öfverlämnandet af gross-
handlaren Gustaf Anders-
sons hederspris. Eric Sjö-
qvist foto.

Sveriges första Derby-

dag. De stora löpningarna
å Jägersro. 3. Sannarp, seg-
raren i Steeple-Chase 4,500
meter, om konungens he-
derspris. 4. Segraren i Sve-
riges första Derby, Voter.
5. Rasputin, segraren i slät-
löpningen å 1,000 meter. —
Sture Bondesson foto.

Den onde anden. Novell af Sigurd Dahllöf.

HUSBONDFOLKET SAG NOG ATT DET inte stod rätt till med pigan deras Axelina. Hon hade på sista tiden börjat bli så besynnerlig, fåmäld och med bekymrad uppsyn förrättade hon sina sysslor, men långa stunder kunde hon bli stående och bara stirra rakt framför sig.

"Hvad är det Axelina funderar på?" frågade madam Ambjörnsson.

Flickan svarade inte strax, men plötsligt började det rycka i det fräkniga ansiktet, och med en blick full af ångest, såg hon upp på matmodern. "Det drar," hviskade flickan, "det drar, men jag vill inte!"

"Hvad är det som drar", undrade gumman och lade sin hand på flickans arm.

"Det där", kom det nästan ljudlöst, och med en häftig åtbörd pekade flickan upp mot bergslutningen bakom gården.

Det kom en förstående glimt i madamens grå ögon. "Det ska Axelina inte bry sig om", sade hon och klappade henne på axeln, "det är inte farligt, kom nu så går vi in och får oss en kopp kaffe."

Flickan hade åter blifvit lugn, men i hennes ansikte låg någonting skyggt och oåtkomligt; forskande såg madamen på henne, där hon liksom hopsjunket satt vid bordet, och den gamla skakade på hufvudet.

Axelina blef plötsligt sig lik igen. Det var som hade hon lyckats undfly den mörkrets makt, hvilken hållit henne fången, det kom lif i ögonen, kinderna fingo färg, och flinkt som tillförne förrättade hon sina sysslor. Noga aktade sig madamen beröra hvad som händt, men hon iakttog flickan lönligen.

Ambjörnssons gård låg strax invid hafvet. Kala stego kobbarna ur det klara djupet, likt vidunderliga hafsodjur stodo de med skrofliga ryggar ofvan vattnet, solande sig under ljusa sommarkvar, men vintertid fingo de stundom en fäll af snö, och drifisen bröts mot deras pansrade bringor.

Bakom Ambjörnssons gård steg ett berg upp. Snaggljung och enbuskar klättrade längs dess sidor, men toppen var kal, och klara kvällar, då solen dansade i hafvet, blef den röd och brinnande, som hade ett bål fändts inne i berget.

"Nu sätter jätten på grötgrytan", sade Ambjörnssons barnungar och glanade upp mot det röda krönet.

På östra sluttningen af berget stod en dunge af ek. Det såg ut som hade träden hukat sig ner, de vågade icke sticka kronorna öfver bergkammen, västanblåsten var en sträng herre, de ville inte bli hårdragna.

Det är en molndiger sommarkvar. Ute öfver hafvet hade allt sedan morgonen stått en blå molnbank, nästan omärkligt stigande i höjden, och allt efter som han gled fram tystnade vindarna, svallvågorna nere på fjorden upphörde med sin lek och skyndade till stranden, där förstucko de sig inne mellan hållarna. En flock knipor, som legat och gungat på en nästan omärklig dynning lyfte plötsligt och drog med snabba, klingande vingslag in mot land men kastade plötsligt åt sida och försvunno bakom en berghäll.

Nere i brygghuset satt Axelina invid det öppna fönstret och väfde. "Dunk, dunk", lät det med jämna mellanrum. Det var kväfvande heft, svetten stod flickan i pannan, hon hade tagit af sig koftan, och fölterna voro bara. Skytteln rände fram och tillbaka likt en skrämde siklöja, men plötsligt höll Axelina upp med väfningen, hon böjde sig ner och sysslade inne i varpen, där hade visst blifvit något fel. Den bleka dagern silade ge-

nom hennes rödblonda hår och skimrade svagt på den fylliga, hvita nacken.

Då höjde flickan hufvudet, hon hade märkt tystnaden. Inte en gren rörde sig, inte ett ljud förnams genom det öppna fönstret, det ständiga sorlet nere från stränderna hade upphört, hafvet teg, och den molndiga rymden tycktes bida något grufligt.

Axelina lyssnade. Det var som hade ett svagt rop trängt till hennes öra. Ur ett oändligt fjärran ekade det, och all naturen tycktes stå stum med återhållen andedräkt för det ropets skull, lyssnande i skräck likt kvinnan invid fönstret.

"Ja, ja", hviskade Axelina och reste sig från väfstolen, "hvad är det?" Hon hade med ens blifvit likblek, och ögonen voro fulla af fasa, "ja", kved hon, "jag kommer, jag kommer!" Liket en sömngångare begynte hon famla omkring i rummet, till slut hittade hon koftan och fick den på sig, men hon knäppte den ej, och barfotad trefvade hon sig ut på gården.

Ännu med handen på dörrvredet kved hon som ett barn: "Men hvar är alla människor, att ingen kan hjälpa mig, ja, ja, jag kommer!" Och så gick hon rakt öfver gårdsplanen upp mot berget bakom mangårdsbyggningen.

Ambjörnsson hade gått ut öfver gårderna, och barnungarna hade traskat med. Madamen var inte välmående, det var åska i luften, det kändes tydligt, och så gick hon in i kammaren och lufade sig en stund.

Då Ambjörnsson kom tillbaka stod gumman på kökstrappan. "Har I sett Axelina?" frågade hon.

Nej, hvarken far eller ungarna hade sett henne, "hon är väl i brygghuset och väfver", mente hemmansägaren.

"Nej då, där finns hon inte och ingen annan stans heller", förkunnade mor och såg allvarsam ut. "Äsch", sa far, "hon kommer nog, hvad det lider".

Men ingen Axelina hördes af. Kvällsvarden var redan undanstökad, då mor hof upp sin röst: "Vi stå inte till svars med det här längre, vi får ut och leta", och hon såg Ambjörnsson stadigt i ögonen.

Mannen mötte lugnt hustruns blick, i hennes ansikte fann han sina egna farhågor bekräftade, han hade genast anat hur det var fallt men inte velat göra mor orolig.

"I går med", sade han till barnen, "vi ska se om inte Axelina är uppe i berget".

Madamen antrade med upp för sluttningen, en stund stod hon och såg ut öfver sjön. Det svarta åskmolnet hade dragit längs horisonten in öfver land, och vid det mor vände sig om, såg hon en blixst långt i fjärran. En stund därefter kom ett doft mullrande, det lät som ett undertryckt hot.

Men ute öfver hafvet begynte det lufta upp, ovädret hade dragit förbi. Det sordade och brusade längs stränderna, och från den inre skärgården kom knipflocken dragande och slog ner vid de yttersta kobbarna. Tystnaden var bruten, hafvet och rymden andades åter.

Ambjörnssons sökte öfver hela berget och längs stränderna men funno icke flickan. Då de i halfmörkret gingo hem till gården, sade mor: "Det här anade mej, hon har inte varit sig lik de sista dagarna, tror du att" —. Mor begynte snyfta.

"Få se om hon ändå inte kommer igen", mente far, men madamen bara skakade på hufvudet.

Den natten kunde mor Ambjörnsson omöjligt somna, hur hon än knep ihop ögonen. Tankarna kretsade ideligen om den försvun-

na, hvar var hon, hade hon tagit sitt lif eller irrade hon utan sans och förnuft omkring i bergen?

Brisen ute från hafvet hade mojnadt af, det var kvafft i kammaren, och mor låg och svetfades. Hvad var klockan måntro? att människor kunde sova så som Ambjörnsson, det var obegripligt!

Med ens blef det aldeles ljust i rummet, och så en gång till, och madamen sätte sig hastigt upp i sängen. "Si så där, nu var ovädret öfver en", och mor satt kapprak och lyssnade, "var åskan nära måntro?" Mor kände hur hjärtat bultade, hon hade alltid varit rädd för åskan, men intet dunder nådde hennes öra, det var tydligen bara kornblixst.

Mor satt alljämt upprätt i sängen, hon tumlade efter tändstickorna, hon var tvungen se hvad klockan var. Då hörde hon någonting, det lät som en svag knackning. Jo, mor hade hört rätt, hon högg tag i Ambjörnsson, som pustade i sömnen, "vakna, nu är hon här, hör du inte det knackar!"

Ambjörnsson for upp ur sin döda sömnen och gned sig i ögonen, han visste inte riktigt, hvar han var hemma. Men mor for barfotad ut i köket, hon stötte emot en stol, så var hon borta vid dörren. "Hvem är det?" kom det lugnt.

Madamen hörde någon gråta öfverljudt därute i mörkret, det var Axelina. Hon undrade om hon kunde bli insläppt nu, när hon burit sig så åt, men hon hade rakt inte kunnat komma förr. "Det där" hade ropat på henne och lockat henne med sig upp i berget, det hade inte velat släppa henne, men till sist hade hon lyckats undkomma.

"Kära välsignade!" mor fick upp dörren och jäntan in i köket. "Det var rätt du struntade i 'det där', nu ska vi ha oss litet mat och en kopp kaffe," tyckte gumman. Och midt i natten gjorde madamen upp eld och fick på kökaren. —

"Det där" hade tvungit Axelina upp i berget, hon hade genast förstått hvad det var som ropade på henne och att hon måste lyda. Hon hade grufvat sig svårt och tigt och bedt få gå hem, men det var omöjligt, upp i berget måste hon. Där hade hon varit hela eftermiddagen. "Flytta dig," sade 'det där', "här kommer någon!" Och Axelina såg husbonden gå rakt öfver den plats, där hon nyss suttit. "Det där", hade förbjudit henne svara på ropen, mellan en sten och en trädstam hade hon krupit in, tätt förbi henne hade både Ambjörnsson, madamen och ungarna gått mer än en gång, "men jag var nog osynlig," mente flickan.

I kvällningen hade "det där" klättrat upp i trädet, invid hvilket Axelina satt, och befallt henne komma efter. Hon hade tigt och bedt få slippa, men "det där" kröp ut på en gren och släppte ner ett rep. "Du ska inte behöfva klättra," sade 'det där', "upp ska du komma och det i en handvändning."

Men Axelina förstod, att kom hon väl upp var det ute med henne, och nu såg hon också, att "det där" var en ond anda. Han liknade en läderlapp, där han satt uppflugen i trädet, fram och tillbaka sprang han på grenen, han slog med vingarna och bar sig åt. Med en svart klo svingade han repet fram och tillbaka, det var en ögla därpå, och den onde anden siktade efter Axelinas hufvud.

Då hade hon kastat sig ner på marken och anropat Gud i sitt hjärta, och han hade bönhört henne. Gud lade sin hand på hennes hufvud, hon kände kraft genomströmma sig, och den onde anden miste sin makt. Han hväste som en uf, den där blir beröfvad sitt

rof, han flaxade upp ur trädet svart och vidunderlig, och så seglade han bort som en tordönsky. Och det brann till i den onde andens ögon, och flickan hörde ett rop liknande åskans mullrande: "Du skall inte undgå mig!"

Axelina hade länge legat orörlig på marken, svetten hade flutit af henne, men Gud hviskade i hennes öra: "Stå upp, den onde anden har flyktat, min hand är styrkans och rättfärdighetens, jag skall leda dig!"

Hon hade genast stigit upp och gått hem, men hon hade trott att madam Ambjörns-son icke skulle öppna för henne, så som hon burit sig åt. Hon hade ju låtit locka sig af den onde.

Madamen tröstade flickan: "Nu ska du få se att 'det där' icke kommer igen, Gud har fördrifvit frestaren till det yttersta mörkret."

Och flickans anlete lysste upp. "Ja, ja," hviskade hon, "Gud sade, att han skulle leda mig."

Det tycktes Axelina som hade det ljusnat omkring henne, alldes som hade hon ur en svart gång trädut i solljuset. Tyst och lugn gick hon i sina sysslor, och minnet af det framfarna, som likt en tordönsky bidat på djupet af hennes själ, försvann inför den klarhet som uppfyllde henne. — — —

Påföljande vår flyttade Axelina från Ambjörns-son, hon hade tagit plats hos en hemmansägare ett par mil inåt landet, och hon blef hans hustru. Mannen var välbergad och ansedd, aldrig hade hon kunnat önska sig bättre.

Axelina hade sedan länge varit religiös, och mannen, som haft ett gudfruktigt hem, följde henne gärna hvarje söndag till kyrkan. "Känner du inte gudshanden"? frågade hon. —

Det är nu en söndag tidigt på våren, snön är borta, men de senaste dagarna har stark frost rådt, marken är hårdfrusen, här och hvar med glatt isgata.

Hemmansägarens äro på hemväg från kyrkan. "Kör varligt," säger Axelina och griper fatt i mannens arm, fastän hästen är väl skodd, halkar han gång efter annan.

Hustrun blir allt oroligare, "jag vill ur," säger hon, "det här går aldrig väl!" Men mannen får henne i armen. "Sitt still, hvad är det åt dig, har vi kört hit, kan vi väl köra hem, det är strax slut på isgatan."

Axelina sätter sig ner i åkdonet, "jag är ändå bra enfaldig, som är rädd," tänker hon, "värre väglag än det här har jag väl varit ute och åkt i." Men hon blir ändå inte lugn, hon känner hur hjärtat klappar, och med ens kom en stor ångest öfver henne.

Just som hemmansägaren kör upp för en backe, rycker hustrun till, "hör du?" säger hon, "hör du?"

Mannen ser förvånad på henne, "hvad är det?" frågar han, "jag hör ingenting. Jo, det är visst någon som kommer åkande," säger han och kör vidare.

Men Axelinas tankar löpa tillbaka i tiden. Ur djupet af hennes medvetande dyker någonting fram, skrämmande och fruktansvärdt, hon tycker sig se en blå tordönsky och hör en stämmas muller i fjärran: "Du skall icke undgå mig!" Allt högre blef den dånande rösten, och kvinnan satt som förstenad, all kraft tycktes tagen från henne. Hon ville ropa men kunde icke — i samma ögonblick körde hemmansägaren upp på backens krön.

Inom loppet af ett par sekunder hade det händt. Utan att få fram ett ord lyfte Axelina sin hand och pekade utefter vägen, där kom en häst skenande. Tömmarna släpade på marken, åkdonet slängde af och an på den hala isgatan, i ett ögonblick var hästen inpå dem.

Med ett blixtnabbt grepp i tömmen lyckades hemmansägaren komma på sidan af vägen, men det var försent. Det skenande djuret rusade förbi, men vagnshjulet hakade fast i det mötande åkdonet, det krasade till som när is brister, ett högt rop, och där låg hemmansägarens åkdon i diket.

Mannen hade icke släppt tömmarna, han lyckades få upp fotsacken och komma ur, så fick han håll på hästen. Skacklarna voro afbrutna, men hvarken han själf eller hustrun hade fått en skråma.

Axelina var likblek, "kära, du slog dig ju inte?" Hemmansägaren darrade på rösten, men hustrun bara skakade på hufvudet. "Såg du?" stammade hon slutligen, "såg du, hvad som satt i kärran?"

"I kärran, den var ju tom, det såg du väl!" svarade mannen, "där kommer en pojk springande, det var nog hans häst."

Men Axelina vände sig bort. "Den onde anden, jag såg honom nog," mumlade hon, och hennes blick blef tom, det var som hade ett ljus slocknat inne i de blå öngongloberna. — — —

Var det en skugga allenast, som glidit förbi, var det en inbillning? Men ur det förgångna steg minnet fram likt en vålnad och grep efter henne, Axelina fasade i sitt hjärta. Visste mannen något, hade hon röjt sig i sin skräck, då hon tyckt sig se det förfärliga i kärran efter den skenande hästen? I lönn spejade hon på mannen, vägande hvarje hans ord, men hans lugna röst och öppna anlete rörde intet af hvad hon fruktade. Nej, hon kunde icke, ville icke anförtro sig till någon, hvad skulle man väl tänka om henne, att hon var besynnerlig, att hon var på väg mista förståndet.

I sitt hjärta stred hon en hård kamp, fantomet, den onde anden, skulle icke få makt öfver henne, och hon bjöd honom vända åter till det rum, hvarur han utgått.

Och Axelina kände, att segern blef hennes, men som ett barn anförtrodde hon sig i den Högstes hägn, än fastare grep hon om gudshanden, som en gång räckt henne, och ånyo tyckte hon sig träda ut i solljuset, ut till lifvet och människorna. — —

Våren kom och gick. Det svärmod, hemmansägaren sett hustrun plågas af, skingrades och blef borta, han tänkte ej längre därpå. Väl hade det varit för honom, att icke allt stått rätt till, han hade kommit ihåg, hvad folk hviskat om, då han gifte sig, att Axelina en gång varit besynnerlig, men han tänkte ej längre därpå.

Mörkret vek ju från hustruns ansikte, och det steg som en sötma inom honom. Han fylldes af tacksamhet mot det högsta väsendet, som så gifvit honom lyckan i händer, och lugn och blid såg han på hustrun, där hon gick i sina sysslor.

En sommarmorgon står Axelina utanför ladugården och sköljer mjölkkärl, som vanligt skall hon och mannen till kyrkan, men det är god tid, hon gör sig ingen brådska.

Nere från fälten steg lärksången, den tonade och dog hän, stigande ånyo i styrka, allt efter som vinden drog fram, det var som hade bruset från ett haf af toner nått hennes öra.

Kvinnan lyssnade förströdt. Svalorna foro fram öfver hennes hufvud under höga skrik. Pilsnabbt klöfvo de luften, det såg ut som hade svarta skimrande band fästs inne under takåsen för att så blixtnabbt dragas ut rätt in i den blå etern.

Axelina stod barhufvad midt i solskenet, hon böjde sig ner och torkade omständligt mjölkkärlen, en hårslinga föll henne i pannan, och de fräkniga kinderna fingo högre

färg. Så rätade hon långsamt på sig och strök håret ur pannan. Där var lärkjublet igen, "det är psalmsången i vår Herres kyrka," tänkte hon och stod orörlig. Af och an foro svalorna, och nere från täppan kommo ett par fjärilar fladdrande; de gungade i den lätta brisen likt ett par stora blommor.

Då tyckte kvinnan att hon lyftes upp mot någonting obeskrifligt, den lycka, som var henne beskärd, blef förnimbar i hennes innersta väsen. Och hon kände, att den var ett utflöde från den himmel, hvilken ren och solljus hvälfde sig öfver henne, och för en sekund tyckte hon sig hvila i Guds egen famn, lyssnande i lycksalighet till Hans hjärtas slag, kännande sitt eget hjärta slå i takt därmed.

Och kvinnan visste att hon i denna stund stått på finnen af lifvets tempel, och att nu ledde vägen nedåt, nedåt, och en stor ödmjukhet kom öfver henne.

Axelina såg upp, alltfört fladdrade fjärlarna likt ett par eldslågor öfver gräset, men lärksången hade tystnat. Hon tänkte på mannen, hvilket Guds redskap han varit, han hade styrkt hennes tro, gifvit henne hus och hem och kommit hennes hjärta att blomma.

Och halft som i en dröm gick kvinnan upp mot gården. —

En stund därefter sprang Axelina smågnolande uppför trappan till vinden, helgdagskläderna voro förvarade däruppe. Just som hon lyfte dem af hängaren och skulle gå ner, fick hon se att klädstrecket hängde i en bunt invid, och i samma ögonblick såg hon någonting annat, som kom henne ge till ett svagt rop och släppa det hon hade på armen.

På slån ofvanför klädstrecket satt den onde anden, "den här gången skall du icke undgå mig," hväste han, "det tjänar ingenting till, att du spjärnar emot!"

Kvinnan tänkte icke längre, hon var öfverrumplad, öfvervunnen, och med ögonen vidgade af fasa gick hon långsamt fram till repet, hvilket likt en snara hölls upp framför henne.

Det sista Axelina såg var en solstråle, som silade in genom en glugg i taket. Han trefvade som i sökan längs väggen, och med ens var han framme vid henne, och hon såg, att det var Guds hand.

I samma sekund den onde anden drog till repet, tyckte kvinnan gudshanden lyfta henne upp i en rymd af ljus undan den förfärlige. Och hon såg den onde anden under sig likt en jättelik läderlapp, han skriade i vrede sökande hinna sitt rof, men inför det allt klarare gudsljuset skyggade han och störtade i afgrunden.

Svensk gymnastik i Wien.

Marrit Hallström.

SEDAN NYÅRET 1916, kan man säga, går en jämn gymnastström mellan Stockholm och Wien. På de olika sjukhusen för sårade soldater i Wien har nämligen beredts ett vidt arbetsfält för svensk sjukgymnastisk arbetskraft. De trivas i allmänhet mycket väl, våra unga kvinnliga gymnastikdirektörer, gå upp i och entusiasmeras af sitt arbete.

Denna lilla svenska gymnastikkoloni i Wien har allt sedan sin födelse hållit (ganska troget sammans. Hösten 1917 förverkligades sålunda tanken på en sammanslutning gymnasterna emellan till friskgymnastiska klubbaffnar ett par gånger i veckan. Men först på nyåret 1918 med Gymn. Dir. Fröken Marrit Hallströms från Stock-

Grupp af de svenska gymnasterna i Wien.

holm ankomst till Wien, fick gymnastiken den rätta farten.

Som ledarinna är ju frkn Hallström känd från sin verksamhet i Stockholm dels vid Brummer-ska skolan dels vid de frivilliga gymnastikafdelningarna å Centralinstitutet för kvinnlig ungdom. Och friskt och glädt samlades nu äfven gymnasterna i Wien under hennes ledning till gymnastik. Man kom gärna och gick åter uppfriskad efter en kort timmas raskt och hurtigt arbete.

Så småningom växte då den idén fram af sig själf, att nu, då tillfälle erbjöd sig, genom en offentlig uppvisning sprida kännedom om svensk gymnastik i Wien.

Inbjudningar utfärdades till undervisningsministeriet, pedagoger, läkare, de respektive sjukhusens kommandanter och officerare samt andra intresserade och fredagen den 22 mars ägde uppvisningen rum i "Frauen-Erwerb. Vereins" stora ståtligt svenskt inredda gymnastiksal.

Bland de närvarande märktes äfven Erzherzogin Isabella med döttrar.

Sedan truppen marscherat in och gjort uppställning höll Gymn. Dir. Löjtnant Nils Harald Palm ett kortare anförande om den Lingska gymnastiken, hvarefter uppvisningen vidtog.

Åskådare fyllde salen intill sista platsen och följde hvar rörelse med lifliga, intresserade blickar. Och om än intet hvarken var "fabelhaft" eller "unglaublich" var nog uppvisningen ändå ett vackert exempel på hvad svensk kraft kan åstadkomma af ren och fri form. Bifallet var också synnerligen kraftigt och de omdömen man öfverallt hörde voro fyllda af det varmaste erkännande.

Därefter följde folkdanser, som åsågos med lika stor entusiasm. Men så var det också ett virrvarr af glada färger och glada ögon, som utstrålade från hela den nationalklädda skaran. Efter en kort förklaring af innehållet och de svenska orden, af Gymn. Dir. Fröken Asta Schlyter, följde sedan våra vackra svenska folkvisedanser växlande i rytm och takt, vemod och yra. Särskildt slog "Sven i Rosengård" an med sin svärmodiga klagan, sjungen af vår lilla sängerska Elsa Nygren som solist.

Som avslutning på det hela togs den taktfasta "Schottisen", hvarpå sällskapet upplöstes och man såg de brokiga bonddukarna fladdra omkring bland de dunkelt jämntonade åskådarskarorna.

Från flera håll hafva nu svenskarna blifvit ombedda att med sina vackra danser och dräkter medverka vid olika välgörenhetssoaréer. Detta blir emellertid en senare fråga, ty för den närmaste tiden har det planerats aftonundehållningar på de olika sjukhusen med nationaldanser, folkvisedanser och sånglekar, och gymnasterna glädja sig mycket åt att på detta vis kunna bereda sina kära soldater en glad och efterlängtd omväxling i sjukhuslifvets stora enahanda.

"Naturblad ur poesiens värld."

Ur en gammal värmländsk bygdepoets diktböcker.

Af D:r HELGE KJELLIN.

(Forts. o. slut.)

HAN HAR OCKSÅ MÅNGA LUSTIGHETER på vers, om gumman med sin "kaffe-Petter" i köket,

"Om ni får ondt af snufva
Och ej kan blifva varm
Håll Petter het i lufva
Han värmer eder barm",

eller en landsmålsbit (gammalt bygdespråk) om "När Pär och Pål språka om väre" och hvad "ärmenacka" (almanackan) hade att säga om Saradagen. — Bygdens unga föser ger han goda råd i "Mormors flickskola":

"Om ni vill goda husmödrar bli
Låt inte tiden er gå förbi
Med krus och prål framför spegeln,"

Nej

"Lär eder tidigt att laga mat
Att baka, koka samt diska fat
Och kläderna sy och tvätta
Till simpel syssla var ej för grann
Den sådan utför, får äkta man —
Och trefligt bo de få sätta."

Rätt så lustig är äfven en hel vers-saga om Eskilsätters kyrka med anledning af tornbyggnadens fullbordan år 1896. Innehållet är däri lånadt från gamla sägner i orten.

"På Eskilsätters kyrka
Det nu har byggts ett torn
Det är ej högt men ståtligt
Och har en bra fason
Förr trätorn det lär varit
Men hvem det rifvit ned
Det måler icke sagan
Man sagt det stod på sned."

Kyrkan har ursprungligen blifvit byggd af en kraftig jätte; det kan man se på dess grova stentar. Denne jätte, som hette Kinn, bodde i det sedan s. k. Klockstapelsberget med sina barn och sin hustru Kisselinn. Sockenprästen Eskil fann dock att detta hus skulle passa bra till kyrka och ville taga det i besittning och gifva det sitt namn (som kyrkan ju också sedan fick), men råkade därvid i gräl med jätten, hvilken i ilskan hoppade ut från tornet och bröt sitt ena ben. Detta var nog tur för prästen, som sannolikt eljest ej hade undkommit med lifvet.

"Till minne af den tvisten
Vår kyrka den stått kvar
Med halfbyggdt torn och brister
Till dessa sista dar
Låt nu ej samma stycke
Få spelas om igen
Gif rätt och skäl för bygge
Ni kära socken män".

Jätten kom sig emellertid och reste sin väg till Lurö, men klockorna i Eskilsätra kyrka plågade honom, hvarför han tog en stor sten och slungade den mot kyrkan. Den nådde likväl ej fram utan föll ned å "Kjervingnäset", där man ännu kan se den likasom märkena efter jättens tag. Jätten begaf sig sedan till det bärg som fått namn efter honom — Kinnekulle; och Hällkis slott skall ha blifvit uppkalladt efter hans gumma.

"Om sagan äger sanning
Det känner jag ej till
Men hon går ut på vandring
Till dem som tro den vill
Hvad sagan mera säger
Jag lemna åt en ann
Som dikfarkonst mer äger
Än gamle nämde man".

Följande strofer ut ett "Begravningspoem" vittna äfven de om såväl hans goda hjärta som goda versförmåga:

"Ja, döden skiljer oss från hvarandra,
De fly så fort våra lefnads år
Och nya slakten på jorden vandra
De komma efter i våra spår
Men hvad vi verkat och hur vi handlat
Det varder icke af död förvandlat
Ty när vi funnit ett annat hem
Vi våra gerningar få igen.

Må vi då verka och bedja, vaka
Vårt pund i jorden ej gräfva ner
Vårt eget jag må vi godt försaka
Ty vi af Jesus då undfå mer.
Och när för oss det mot afton lider
Om också kroppen af smärtor svider
Dock själens öga så lust af hopp
Till högre rymder kan blicka opp."

Denne mans fromt religiösa lif synes mig kanske starkast koncentreradt gifvet i detta lilla

"Tankekorn.

Gud till far, då är man rik
Om ock Lasarus vi lik
Nöden blifver ej för svår
Om vi rätt ber 'Fader vår'."

Verkligt vacker och bibliskt stolt i rytmen är slulligen denna

Julhymn.

Sion, din bidan var lång i årtusen
Efter förlossaren Israels tröst
Nu kommen är Herren med julen och ljusen
Glädje i templen och glädje i husen
Sion, dig fröjda och upphäf din röst.

Herdar i marken, uppvaknen vid hjorden
Se Herrens klarhet nu strålar kring er
Änglar förkunna de härliga orden
"Ära i höjden och frid uppå jorden"
Bäfvande hjärta, förfäras ej mer.
Ja, så kan en fattig olärd bonde borta i Värmland sitta och tänka och skriva ner. Hvem har hjärta att mönstra eller le åt ofullkomligheterna i hans enkla men dock så äkta, verkligt kända värser. Mig synes att en sådan man, som så att säga "skapat af intel", är värd vårt tack och vår aktning i lika hög grad som den skald, hvilken tack vare kunskaper och kultur kommit i tillfälle att gifva oss större och starkare strofer, — knappast dock mera äkta.

"Mitt lif har framflutit så obemärkt tyst
Lik vatten i skogen förrinner
Där isen, af värsolems strålar blir kysst
Om sommarn man sen den ej finner
I häfderna här får man ej se mitt namn
Men Herren det känner, ty uppå sin hand
Han mig tecknat.

Och nu är jag åldrig, af mödorna svag
Som kämpats för lifvet på jorden
Jag hoppas, långt borta är icke den dag
Då jag ock förlossad är vorden
Ej mycket till gagns kan jag mer vara här
Långt bättre min Frälsare helt vara när
Uti himlen."

Till denna fromma, sista önskan må endast fogas här, — ett

Hjärtligt tack för dina verser, gamle nämndeman!

IDUNS SCHACKSPALT.

Adolf Anderssen.

Den 6 juli d. å. var 100-årsdagen af Adolf Anderssens födelse. A. var Tysklands främste schackmästare omkring midten af förra århundradet och är en af schackhistoriens största och mest sympatiska gestalter. Hans intresse och arbete för schackspelet har satt djupa spår i Tysklands schacklif som utan honom helt säkert ej intoge sin nuvarande höga ståndpunkt. Han var också oerhört populär och omtyckt tack vare sina stora förtjänster både som schackspelare och människa. Till sitt yttre en äkta germansk kämpagestalt, ägde han också det äkta vikingalynnet, alltid beredd till hård och ärofull strid, glad åt segern, men äfven åt att träffa en jämnod eller för tillfället öfverlägsen moståndare.

Till 100-årsminnet har Stockholms Schackförbund låtit utgifva en större partisamling innehållande Anderssens bästa partier samt en biografi öfver den store mästaren.

Författaren och samlaren är Ludvig Collijn, vår svenska schackvärlds mæccenas, som här än en gång visar sitt outtröttliga intresse och sin förmåga som analytiker och glossör. Blott undantagsvis kan i anmärkningarna spåras inflytande från H. von Gottschalls, tyska Anderssenmonografi och denna självständighet vid behandlandet af ett så pass grundligt genomarbetat material är så mycket mera förtjänstfull. Boken är utgifven på det välkända F. Englund's förlag och utstyrelsen är som vanligt gedigen och smakfull.

Priset kr. 2:50 måste med hänsyn till nuvarande förhållanden betecknas som utomordentligt billigt.

Ur den ofvan nämnda boken taga vi oss friheten återgifva nedanstående vackra parti, spelat i London 1851, i schackvärlden känt under namnet »det odödliga partiet».

Adolf Anderssen.

Löpargambit.

Anderssen.	Kieseritzky.
1. e2-e4	e7-e5
2. f2-f4	e5 x f4
3. Lf1-c4	Dd8-h4†
4. Ke1-f1	b7-b5
5. Lc4 x b5	Sg8-f6
Bättre g5.	
6. Sg1-f3	Dh4-h6
7. d2-d3	Sf6-h5

Hotar Sg3† och skall gardera gambitbonden. Svart förlorar dock härmed flera tempi och kommer för mycket efter i utvecklingen.

8. Sf3-h4! Dh6-g5

På 8. —, g5 följer g1.

9. Sh4-f5! c7-c6

Om 9. —, g6 så 10. h4, Sg3† (Df6 11. Sc3) 11. Ke1, Df6 12. S x g3, f x g3 13. De2 etc.

10. g2-g4	Sh5-f6
11. Th1-g1!	c6 x b5
12. h2-h4	Dg5-g6
13. h4-h5	Dg6-g5
14. Dd1-f3	Sf6-g8

Svart kan ej gärna offra pjäsen tillbaka.

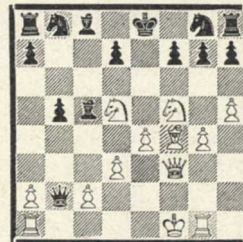
15. Lc1 x f4	Dg5-f6
16. Sbl-c3	Lf8-c5

Starkare vore De6.

17. Sc3-d5

Ännu starkare vore, såsom Borén påvisat 17. d4, då på L x d4 följer 18. Sd6†, Kf8! 19. Sd5, Dd8 20. Le5 och svarts spel är ohållbart, samt efter Lf8 med ännu större styrka följer Sd5.

17. — — Df6 x b2

18. Lf4-d6

En elegant och storslagen offerkombination, men som svart efter 18. —, D x a1† 19. Ke2, Db2! kan erhålla remis är enligt Borén 18. Lf4-e3 starkare. Härpå gifver Borén följande intressanta varianter.

1) 18. —, Db2 x a1† 19. Kg2!, D x g1 (Db2 20. L x c5, D x c2† 21. Kh3, D x c5 22. Te1 etc.) 20. Le3 x g1, Lf8 (d6 21. L x c5, L x f5 [om d, c5 så matt i 7 drag 22. Sd6†, Kd7 23. D x f7†, K x d6 24. Dc7†, Ke6 25. Sf4† etc.] 22. Sc7†, Kd7 23. S x a8, d x e5! 24. D x f5†, Kd8 25. De5 och vinner) 21. Sc7†, Kd8 22. S x a8, Lb7 23. L x a7, Sc6 24. Lb6†, Kc8 25. Dg3, d6 26. S x d6†, Kb8! 27. S x b5†, K x a8 28. Sc7†, Kb8 29. Sa6†, Ka8 30. Db8†, S x b8 31. Sc7†† En märklig kväfmatt!

2) 18. —, Da3 (Lf8 19. Ld4, D x c2 20. L x g7) 19. L x c5, D x c5 20. Sd6†, Kd7 21. Df5†, Ke6! 22. D x c8†, K x d5 23. c4†, b x c4 24. d x c4†, Kd4 25. Td1† och vinner.

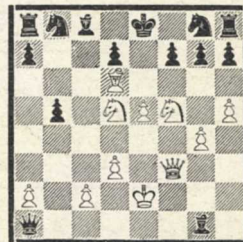
18. — — Lc5 x g1

Bättre D x a1† såsom i förra anmärkningen utfördes. På L x d6 följer matt i fyra drag genom S x d6† Kd8 20. S x f7† etc.

19. e4-e5!!

Ett genialiskt drag, som forcerar partiet.

19. — — Db2 x a1†
20. Kf1-e2

20. — — Sb8-a6

Härpå följer matt i tre drag genom ett elegant drottningoffer. Bäst vore La6, hvarpå vit vinner på följande intressanta sätt, redan år 1855 påvisadt af Falkbeer. 21. Sc7†, Kd8 22. S x a6! Dc3 (Lb6 23. D x a8, Dc3 24. D x b8†, Dc8 25. D x c8, K x c8 26. Lf8! etc.) 23. Lc7†, D x c7 24. S x c7, K x c7 25. D x a8 ätföljdt af Sd6.

21. Sf5 x g7†	Ke8-d8
22. Df3-f6†!	Sg8 x f6
23. Ld6-e7††	

Detta eleganta parti kallas »det odödliga» allt sedan 1855.

**Friska, starka,
pärlhvita tänder.**

STOMATOL.

MAN SOVER KUNSLJÖT UNDER

Duntäcken

Svensson & Bourghardt
Enda specialfabrik i Norden

Ri. 20. Vinslöv Ri. 121.

upp på karott och spadet silas, 3 1/2 dcl. användes till säsen, resten slås över fisken, som får stå på kallt ställe till följande dag. — Mjölet röres ut med vattnet. Fiskspadet kokas upp, afredningen tillsättes och säsen får under rörning koka omkr. 7 min. Den upphålles i en skål, äggulan tillsättes genast och säsen röres, tills den är kall. Då tillsätts matoljan eller grädden samt kryddorna, essensen och dillen, och säsen afsmakas noga.

Köttfärsmed potatisflingor (f. 6 pers.). 75 gr. potatisflingor, 1 1/2 dcl. kokande vatten, 1/2 kg. malet oxkött, 1 ägg, 3 tsk. potatismjöl (15 gr.), 3 tsk. salt, 1/2 tsk. hvitpeppar.

Till stekning: 1/2 msk. salt, 4 dcl. kokande vatten.

Beredning: Flingorna upplösas i det kokande vattnet och få kallna. Ägget vispas upp och inarbetas i köttfärsen tillika med flingorna, potatismjölet och kryddorna. Färsen röres 1/2 tim. och spådes med mera vatten eller ett par msk. grädda om så behöves, hvarefter den afsmakas noga. Ett skärbräde spolas med kallt vatten, färsen formas därpå. I en långpanna strörs saltet, på så stor fläck färsen uppstår. Färsen rullas direkt i pannan och stekes i varm ugn omkr. 1 tim. När färsen fått vacker brun färg spådes den med det kokande vattnet litet i sänder och öses över omkr. hvar 10:de min. Färsen lägges upp på varmt fat och skäres i 1/2 cm. tjocka skivfor. Säsen i pannan afredes med 5 gr. mjöl och serveras i säsksål.

Piroger med blomkål (f. 6 pers.). 2 hg. kokt, kall potatis, 2 hg. tvättadt smör, 180 gr. hvitemjöl.

Till fyllning: 2 blomkålshuvuden, vatten, salt.

Beredning: Potatisen blandas hastigt med smöret och mjölet; hvarefter degen ställes i på svalt ställe att hvila ett par timmar. — Blomkålen ansas på vanligt sätt, kokas i litet saltat vatten och får kallna. — Degen utkafas till 3 mm. tjocklek och utskäres till fyrkantiga bitar omkr. 10 cm. stora. Litet blomkål lägges på hvarje fyrkant, degens hörn vikas öfver, så att de mötas på midten. Pirogerna läggas på plåt och gräddas i mycket varm ugn. Serveras med spenat.

Plättar med potatisflingor (f. 6 pers.). 4 dcl. potatisflingor, 4 dcl. (2 hg.) mjöl, 1-2 ägg, 3 dcl. vatten, 1 lit. mjölk, 1/2 tsk. salt. Till plättlaggen: 30 gr. smör el. flott.

Beredning: Potatisflingorna smulas sönder och blandas med mjölet. Ägget vispas väl med vattnet och nedröres litet i sänder i mjölet tillika med mjölken. Smeten afsmakas med salt och får stå att svälla 2 tim. Plättlaggen upphettas långsamt, fettat smältes i vattenbad, och därmed smörjes laggen. Smeten omröres väl och därpå gräddas tunna plättar, som upplägges på varmt fat och serveras med sylt.

BREFLÅDA

RED. BREFLÅDA.

Harald Schiller. Röjer talang. Men bostadsbristen i våra spalter befinner sig i ett hotfullt stigande.

Fale Bure. Er dikt visar goda ansatser. Kom igen någon gång längre fram, få vi se. Ni är ännu inte fullt säkra i formen. Man skriver inte: och ha hvarandra dubbelt mera kär, och »käraste» mot »förtärande» är inte ett lyckligt rim.

M. E. »En ny dag» — besjunger af en kollrig poet, det kan man väl kalla en Tycho Brahe-dag.

U n u s har sändt oss ett versifieradt samtal mellan Krigsguden, Döden och Evigheten. Skalden har kanske inte varit vid fronten, men hans vers är så omskakad, att man vore frestad tro, att en långskjutande kanon bröstat af i grannskapet af hans dans med musan.

Vidar Lärje. Vi ha ej plats. Ran. Ledigt och nätt, men det är stor bostadsbrist i våra spalter.

Helge Måse. Afböjes.

Miss Britta L. Är det kvinnliga i dessa tider att sitta och skriva ned sådant pjoller!

Agda Vibinger. Ni har stil och iakttagelseförmåga. Men ni skall söka finna motiv som ge tillfälle till mera djupgående människoskildring.

KULLGRENS GRAVVÅRDAR

Begär katalog från

KULLGRENS-UDDEVALLA

Obs! Cyklister. Obs!

Hvarje innehafvare af en cykel bör från och med i dag börja använda det nya tätningsmedlet för alla slags cykelslangar.

»CYCKLON»!

»Cycklon» har under nu pågående världskrig visat sig vara oersättlig för cyklister.

Hvilka äro fördelarna att använda »Cycklon»?

Jol man behöfver ej ligga på landsvägarna och laga sina ringar, det har ej någon betydelse om en spik eller annat skarpt föremål intränger i ringen. »Cycklon» gör gamla ringar användbara, hvilket är en stor fördel i dessa tider när man ej för penningar kan få köpa en ordentlig cykelring.

Pris pr ask Kr. 1:—, fem askar sändas fraktfritt mot Kr. 5:—, som uttages pr efterkr.

Tillskrif i dag **VARUAFFÄREN, NORRKÖPING.** Obs! Aterförsäljare hög rabatt.

Barnängens Parba-Tvål

är genom sin ringa vattenhalt synnerligen dryg i användningen och

ger ett crèmeartat, rikligt lödder.

är behagligt och diskret parfimerad och bör därför blifva

en favorittvål, särskilt för damerna.

gynnsamma inverkan på huden förhöjes ytterligare genom användande av vår hudcrème »Crème Parba». Dessa båda fabrikat äro de bästa medel

för hudens rationella skönhetsvård.

PARFUMERIE BARNÄNGEN

GRUNDAD ÅR 1868

H. M. Konungens Hovleverantör

SINGER

HEMETS SYMASKIN

Bästa ingredienser

vid småbek förtjäna bli behandlade med bästa jäsningsmedlet. Gooda-Jästmjöl är bäst och pålitligast.

Säljes öfverallt i burkar à 16, 25 och 50 öre.

Handelsaktiebolaget Stan Sjögren & Co

NYA WERMLANDS-TIDNINGEN Grund. 1850 Karlstad Tryckeriet 1836 Värmlands äldsta och enda dagliga tidning. Telefon: Namnanrop.

STEINWAY

Ensamagentur: Steinway & Sons
Lundholms Pianomagasinet
Jakobsbergsgatan 39, Stockholm.

Fredsförhandlingar i Aug.

Läs vidare Anton Johanssons från Finnmarken »Märkliga Syner och Förutsägelser», nyss utk. i bokh.

Ur innehållet:

Varningar till regeringar och folk i alla länder. Sveriges kommande krig. Göteborg nedskjutes. Gottland förloras. Lungotsepidemien över Sverige. Indiens uppror och frigörelse från England. Judarnas återvändande till Palestina. De stora förhärjande farstoterna och ökända sjukdomarna inför vilka läkarna skola stå maktlösa. Den fruktansvärda orkanen (inom 4 månader) varda lika människorna aldrig hava skadat etc. Ant. J. som tidigare väckt så stor uppmärksamhet över hela Skandinavien genom sina riktiga förutsägelser om Världskriget och som 1913 var framme hos regeringarna i Kristiania och Stockholm har fått dessa sina uppenbarelser från ett högre väsen vars existens av ingen kan betvivlas som en gång läst denna märkliga bok. Rekvirera och sprid boken i så vida kretsar som möjligt. Boken utgår till kejsare, kungar, presidenter och statsmän i hela Europa samt till regeringarna i Sverige, Norge och Danmark.

A. Gustafssons förlag, Sthlm.

Blankt omöjligt

att några andra lika goda putsmedel kunna uppletas som Metallputs Nordstjernan, Nordstjernans Zinkputs — Silfverputs — Spisputs — Knifputs o. — Fönsterputs. Få köpas i väl sorterade affärer. Ni spar pengar, tid och föremålen, om Ni begär och begagnar dem.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND
Inneh. af Elisabeth Ostmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 14-20 JULI 1918.

SONDAG. Frukost: Bröd; smör; inkokt makrill med enkel majonnäs; kaffe eller te. Middag: Kalfrikkassé med potatis och grönsalad; jordgubbar med enkel vaniljsås.

MÅNDAG. Frukost: Bröd; marmelad; hachis af kalv (rester från söndag) med potatis; kaffe eller te. Middag: Grönsoppa (köttspadet från söndag); kokt kolja med persiljesås och potatis.

TISDAG. Frukost: Bröd; marmelad; sillgratin; kaffe eller te. Middag: Köttfärs med potatisflingor och spenat; krusbärssoppa eller krusbärskräms med grädda.

ONSDAG. Frukost: Bröd; kaviar; uppvärmd köttfärs med potatis; kaffe eller te. Middag (vegetarisk): Piroger med blomkål och spe-

I alla väder är **Gahns Maniol** det bästa för huden.

nat (rester från tisdag) majsenakräm med saftsås.

TORSDAG. Frukost: Bröd; kaviar; inkokt färsk strömming med enkel majonnäs och potatis; kaffe eller te. Middag: Spenatsoppa; plättar med potatisflingor.

FREDAG. Frukost: Bröd; marmelad; spicken sill med gräslök, grädda och potatis; kaffe eller te. Middag: Strömmingslundror med potatismos; surmjölk eller majsenavälling.

LORDAG. Frukost: Bröd; marmelad; uppstekta kroppkakor; kaffe eller te. Middag: Blodpudding eller korfkaka med potatisflingor; rabarberkräm med grädda.

RECEPT:

Falsk majonnäsås (f. 6 pers.). 3 1/2 dcl. fiskspad, 60 gr. mjöl, 1 dcl. vatten, 1 äggula, 1-2 msk. matolja eller grädda, hvitpeppar, socker, salt, 1 msk. citronessens eller ättika, 1/2-1 msk. finhackad dill.

Beredning: Denna sås användes med fördel till all slags kokt, kall fisk. När fisken är färdigkokt lägges den

A. B. PHARMACIAS

PARAMINT PASTILLER

FÖRORDAS AV LÄKARE
vid sjukdomar i munhåla och svalg.
Effektivt skydd mot smitta
vid epidemier.
Flaskor om 50 st. Kr. 1:75.
SÄLJAS ÖVERALLT

Sydsvenska Kredit Aktiebolagets ställning den 30 juni 1918.

Tillgångar:	Skulder:
Kassabehållning	Aktiekapital .....
Obligationer	Reservfond .....
Fastigh. o. inventarier	Dispositionsfond .....
Reverser mot säkerhet	Pensionsfond .....
Växlar	Depositions- och kapitalräkningar .....
Kreditiv- och Löpande	Sparkasseräkning .....
räkningar	Giro- o. löpande räkn. ....
Hos inhemska banker	Postremissväxlaräkning .....
» utländska	Till inhemska banker .....
A andra räkningar ...	» utländska .....
	Af utl. banker insatta .....
	A andra räkningar ...

7,230,423: 68	30,000,000: —
16,511,580: —	13,000,000: —
5,418,804: 12	2,000,000: —
116,042,298: 02	387,458: 70
74,507,989: 73	104,987,173: 59
42,528,516: 89	65,921,412: 60
1,750,686: 33	47,200,173: 61
18,087,987: 39	10,551,273: 09
12,064, 113: 36	2,789,810: 37
	1,173,558: 24
	4,808,927: 14
	11,322,612: 28

Kronor 294,142,399: 52

Kronor 294,142,399: 52

KARL H. NYMAN
Specialaffär för
DAMUTSTYSLAR
17 HAMNGATAN
43 DROTNINGGATAN
STOCKHOLM

Flätor förfärdigas af Edert afkamade hår, för endast 5 kr. pr st. Förstklassigt arbete garanteras. A. Johansson, Bonäs, Mora.

Doktorinnan Vilma Erikssons Hviloheim
beläget 15 min. skogsväg från Arvika. Adr. Högråsen, Arvika. Bröstkläna mottagas ej.

Bogstens hushållskurs
1 sept.—1 dec. 1918 emottages några unga damer som elever. Prosp. o. ref. mot 2 porto. Fru Ida Palmgren, Bettina.

Söker Ni plats
på något af den kvinnliga verksamhetens områden?
Kom då ihåg
att ett bepröfvadt och af tusentals kvinnliga platssökande med bästa resultat användt förfaringssätt är att sätta in en liten annons i Idun. En platsannons — 10 mm. stor — kostar endast 3 kronor. Beloppet insändes i postanvisning, hvarvid texten lämpligen skrives å postanvisningsblanketten.

LEDIGA PLATSER

FOR ORDENTLIG och barnkär flicka, något kunnig i matlagning, som vill utträtta alla inom ett hem förekommande sysslor, finnes plats nu genast eller till 1 sept. hos fam. i Öfre Norrland. Lön 20 kr. pr månad samt fr. biljett till platsen. Vänligt bemötande utlovas. Betyg och referenser insändas snarast möjligt till Folkhögskolan, Över-Torneå.

ENSAMSTAENDE FLICKA eller änka 25—35 år, som söker ett fint och stilla hem samt är fullt kunnig i god matlagning, bakning o. sytning samt sparsam och ordentlig, får plats som kokerska 1 augusti nära Stockholm (moderna bekvämligheter). God lön och eget rum. Svar märkt »Landthem», Idun exp. f. v. b.

ALDRE ELLER YNGRE DAM får mot fritt vivre plats att sköta hushållet för ensam folkskollärarinna på landet (mellersta Sörmland). Svar till Rosenius, Salbed.

Lärarinna
sökes för tre barn, 11, 10 och 8 år, i sömländsk prästgård. Adr.: Björkvik.

En bifrådande föreständerskebefattning
vid Vadstena hospital och asyl kungöres härmed till ansökan ledig att tillträdas den 4 sept. 1918. Ansökningar insändas till överläkaren före den 25 nästkommande juli. Löneförmåner för närvarande. 720 kr. beynnelse-lön, ålderstillägg efter särskilda bestämmelser, tjänstekläder och allt fritt.

En enkel, anspråkslös
lärarinna (helst småskolebildad) önskas att läsa med två åttaåringar, samt villig att för öfrigt hjälpa till med handarbete och sömnad. Svar med betyg och lönepretentioner till »A. C. A.», Edsvalla p. r.

BARNKÄR och ordentlig, ej för ung ensamjungfru, verkligen kunnig i matlagning och bakning, erhåller plats i liten familj (3 personer) till 1 aug. i stad i Nedre Norrland. Jungfrukammare och nutida bekvämligheter finnas. Svar med referenser och löneanspråk till »Förmånlig plats — ensamjungfru» under adress S. Gumaelli Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

BÄTTRE FLICKA, husmors ensamhjälps sökes af ingenjör, bosatt på landet. 3 barn. Bekvämliga. Eget rum. Svar till »Bohus», Idun exp. f. v. b.

ENSAMJUNGFRU
kunnig i matlagning, bakning och öfriga inom ett hem förekommande sysslor erhåller väl aflönad plats i Västerås den 15 eller 22 juli. Svar till »Disponentfamilj» Idun red. f. v. b.

BARNHUSA
välrekommanderad som har godt handlag med barn, erh. plats i Västerås den 1 aug. Svar till »A. R.» Idun redaktion f. v. b.

ANSPRÅKSLÖS SJUKSKÖTERSKA
sökes att vårda äldre dam på landet. Svar med betyg, fotografi och löneanspråk torde snarast sändas till »H. M.» Sollum, Hjartum.

FOR LÄRARINNA, fullt kompetent att läsa 3:je klassens kurs med en gosse o. en flicka samt 2:a klassens kurs med 2 gossar, finnes god plats i vackert belägen prästgård i Värmland. Helst musikalisk. Svar till »1 sept.» Idun expedition f. v. b.

LANDTHUSHALLERSKA får plats nästk. september månad på mindre egendom för att ensam bebo och övervaka corps de logiset och hålla det i ordning för ägarens besök. Till tjänsten hör äfven skötsel af hönsgård. Svar med betygsskrifter till »Påltilig», Nordiska Annonsbyrå, Göteborg.

Värdinna.
Bildad, frisk, medelålders dam af god familj erhåller genast anställning hos liten tjänstemannafamilj (husfadern o. 11-årig dotter) i södra Småland att som värdinna med jungfruns hjälp sköta hemmet. Det reflekteras enbart å dugande kvinna med utpräglat ordningsinne, som är god uppfostrarinna samt hemmastadd i alla i ett bättre hem förekommande göromål. Svar med utförliga uppgifter och referenser till »God anställning» under adress S. Gumaelli Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Bildad och erfaren husmoder
erhåller omedelbart anställning såsom föreståndarinna för tjänstemannafamilj med omkring 50 personer. Endast å fullt kvalificerad arbetskraft reflekteras. Ansökan med betygsskrifter jämte uppgift å ålder, löneanspråk och tidigare tillträdesdag sändes till Hemsjö Kraftaktiebolag, Karlshamn.

Uppfostringsanstalten för sinnesslöa barn
å Strettered är en extra ordinarie lärarinnebefattning ledig för läsåret 1918—1919 med tillträdestid 1 nästk. september. För extra ordinarie lärarinna gälla samma lönevillkor som för ordinarie lärarinna i första lönegraden. Ansökan med frejd- och åldersbevis samt de intyg, med hvilka sökanden vill styrka sin kompetens, insändas till anstaltens föreståndare under adress Källered för 5 nästk. augusti. Vidare upplysningar lämnas af föreståndaren.

Enkel, bättre flicka
van vid ordning och arbetsamhet, kunnig i matlagning, årlig, samt villig att sköta en ensamjungfrus sysslor, erhåller god plats i liten familj i närheten af Göteborg, slutet af september eller början af oktober. Svar till »Villig och Ordentlig», Göteborg 5, p. r.

Guvernante,
helst undervisningsvan, seminariebildad och musikalisk, kompetent och villig undervisa flicka i 5:e kl. samt en dito i 2:a kl. och gosse i elementarskolans 1:a kl. sökes till hem i Skåne. Svar med fotografi, referenser och löneanspråk till »E. B.», Börtinge.

TYSKA erhåller den 15 sept. plats i officersfamilj i landsortsstad att sköta två barn. Helst sykunnig. Goda betyg och referenser fördras. Svar till »15 sept.», Idun exp. f. v. b.

PLATS finnes i tjänstemannafamilj för en barnkär, i enkl. sömnad kunnig flicka att hjälpa husmodern med barnen samt städning o. d. Jungfru finnes. Svar till »1 aug.», Borås p. r.

SNALL, anspråkslös, bättre flicka får nu genast plats att sköta hushållsgöromålen i litet (2 pers.) hushåll i stad i Småland. Utförligt svar med fotografi och löneanspråk till »15 juli», denna tidning f. v. b.

Lärarinna
önskas till tjänstemannafamilj vid bruk i norra Östergötland för att undervisa 8-årig gosse till inträde vid allm. läroverk samt att biträda med lättare sysslor inom hemmet. Onskvärdt om den sökande äger förmåga att äfven något undervisa i första grunderna för pianospelning. Tillträde 1 september. Betygsskrifter, rekommendationer och löneanspråk sändes till »Rolf», Aby p. r.

Barnkär
musikalisk barnfröken, med goda betyg och rek. får plats i mindre fam. Palmquist C:o, 17 Malmskiöldsgat., Stockholm.

EN ORDENTLIG OCH PÅLITLIG bättre flicka får plats i disponensfamilj den 1ste september att vara husmodern behjälplig med skötseln af 3 pojkar samt med städning och andra inom ett hem förekommande göromål. Svar med foto. under adr. »Disponentsfamilj sept. 1918» Idun expedition.

PLATSSÖKANDE

TILL HÖSTEN önskar ung flicka komma i bildad familj som hjälp och sällskap. Svar emotes med tacksamhet till »Familjemedlem», Västerby p. r.

FÖRLOFVAD flicka önskar plats i familj att under husmors ledning lära matlagning. Helst i Dalarna. Tacksam för svar till »Förlofvad», Idun exp. f. v. b.

UNG, BILDAD DANSKA (köpenhamnska), som gärna vill lära hushåll i Sverige. Önskar till hösten mot fritt vivre plats i finare familj i Göteborg eller dess närmaste omgivning, som husmoders hjälp och sällskap. Svar till »Kare», Österbros Posthus, Köpenhamn.

HUSHÅLLSKUNNIG FLICKA söker plats att sköta hemmet hos ensam herre eller enkeman. Svar till »1918», Borås f. v. b.

PLATS som husföreståndarinna eller som husmoders hjälp sökes till hösten af bildad dam i 30-årsåldern. Van att med ordning och sparsamhet förestå ett hem och fullt förtrogen med alla däri förekommande göromål. Kunnig i sömnad. Svar till »Arbetsvillig», Idun exp.

EXAMINERAD, bildad barnsköterska som genomgått 1 års kurs vid Barnsjukhus önskar plats att sköta, helst nyfödd, baby, på längre eller kortare tid. Svar till »Plikttrogen», Idun exp. f. v. b.

EN 18 ÅRS FLICKA, som genomgått 8-klassigt läroverk, söker mot fritt vivre plats i större hem på landet (helst prästgård eller herrgård) som hjälp och sällskap. Svar till »D. T.», Gumaelli Annonsbyrå, Malmö.

Som husföreståndarinna
eller husmors hjälp söker bildad äldre flicka plats, innehar plats å förskol. sommarpensionat, goda rek. Svar till »I. A.», Idun exp. f. v. b.

20 års flicka
som genomgått 7-klassigt läroverk samt hushållsskola önskar för vidare praktiska vinnande plats som hjälp i finare familj, helst å större herrgård. Vid lön fästes mindre afseende. Svar till »Godt hem», p. r. Skara.

Ung kvinnlig sjukgymnast
önskar plats i familj att ge massage. Dessutom villig att deltaga i lättare hushållsgöromål. Svar emotes tacksam till »Massage», Idun exp. f. v. b.

Musikalisk 22 års barnkär flicka,
önskar komma i god familj för att under duglig husmoders ledning deltaga i hemmets sysslor. Svar märkt »Ebbas mor», p. r. Helsingborg.

TILL HÖSTEN önskar ung flicka plats på bondgård eller herrgård, helst i Sörmland, för att vinna inbick i ett godt hems skötsel. Är villig deltaga i alla förekommande göromål. Om möjligt någon lön. Svar till »24 års», Idun exp. f. v. b.

SMÖRSLUNGAN "DUX"
PATENTANM.
bör finnas i varje hem. Genom användandet af denna kan edert smörkvantum bliva dubbelt så stort. PATENT ANM. EJ FÖRBUDEN AV STATEN. Fås hos oss direkt pr postförskott. Beskrivning och recept följer varje kärna. Återförsäljare antagas. Pris pr st. Kr. 10:— + porto,
Handelsaktiebolaget "Velox", MALMÖ.

UNG FLICKA, som genomgått 8-klassigt läroverk med höga betyg, önskar plats till hösten att undervisa barn i åldern 7—12 år. Svar till »A. L.», p. r. Onnestad.

UNG BRODOS, från godt hem, och med fina betyg, önskar på längre eller kortare tid hjälpa till att brodera utstyrel eller dylikt. Tacks. för svar till »Sept. G. H.», Idun exp.

UNG, ALLVARLIGT SINNAD DAM af god fam., önskar plats som värdinna af någon sjuklig person, som husmoders hjälp och sällskap i helst liten fam. eller eventuellt att sköta värdinneskapet hos ensamstående herre. Svar t. »Huslig» pr Häkantorp.

UNG FLICKA
önskar plats som slöjdlärlarinna eller biträde i tapissereaffär. Är kunnig i handarbeten, klädnings- och linnesöm, samt något väfnad och mönsterritning. Betyg och ref. finnes. Tacksam för svar till »Hösten», Idun exp.

TJUGO ÅRS LANDSFLICKA, van vid arbete önskar nu genast eller framledes, plats i familj att lära hushåll. Är villig hjälpa till med förekommande göromål. Helst präst- eller herrgård. Svar till »Fritt vivre», Idun exp., Stockholm.

Informatorplats.
under sommaren önskas mot fritt vivre af nyblifven student. Svar inom 8 dagar till »Latinstudent 1918», p. r. Halmstad.

ENKEL, hushållskunnig landbrukare-dotter söker plats nu snarast. Svar till »Godt lynne och fullt pålitlig», Stenstorp p. r.

LÄRARINNA, något kunnig i sjukvård, önsk. komma i familj, hjälpa till att sköta sjuk person eller läsa med småbarn. Vänl. bemöt. fördras. »Lärarinna», Krokstorp, Essunga.

BILDAD VÄRMLÄNSKA, musikalisk, intresserad för hushåll, önskar plats i familj som hjälp och sällskap. Svar till »18 år», Karlskoga p. r.

BÄTTRE FLICKA önskar plats i större landthushåll helst i Skåne, för att lära allt som hör till ett hems skötande. Svar till »Hvilket pris», Trelleborg p. r.

BÄTTRE FLICKA önskar plats i fin familj, att gå frun tillhanda har genomgått praktisk skola. Vill anses som familjemedlem. Helst i mellersta Sverige. Svar till »Påltilig», denna tidnings exp.

MUSIKAL. språkkunnig guvernante önskar plats i godt hem för kommande läsår. Goda bet. Sv. t. »Undervisningsvan», Nord. Annonsbyrå, Göteborg.

STUDENTSKA, folkskollärarinna, van vid alla sysslor i ett hem, med högsta tjänstgöringsbetyg, önskar plats i sommar. Anspråkslös, glad och villig. Svar till »Juli-Augusti», Dufnäs, Dalarna.

FÖRESTÄNDARINNA! 34-årig troende sjuksköterska, önsk. pl. till hösten som föreståndarinna å ålderdomshem eller hvilohem i stad eller större samhälle. Innehar dylik plats, önsk. ombyte. Bet. o. ref. från flerårigt plats. Svar t. »A. J.» Idun Exp.

Kvinnlig gymnastikdirektör
särskildt intresserad af sjukvård, söker anställning i familj eller anorstades. Svar till »Godt handlag», adr. Anderslöf p. r.

Examinerad barnsköterska
önskar plats den 1 aug., helst ett barn. Svar till Brita Bagge, Kronobergshed, Moheda.
Väl kvalificerad kvinnl. Trädgårdsmästare
erfaren och skicklig med 15 års praktik fr. in o. utlandet, söker i höst plats på gods eller villaträdgård, där växthus finnes, gärna förenad med försäljning af produkterna. Event. öfvertages arrende med god omsättning. Prima ref. o. betyg finnes. Svar märkt »Förtroende och ansvar», Idun exp. f. v. b.

SPARA

på veden och undvik onödig hetta i köket om sommaren. **Kockums** besparingskoka-äro konstruerade med extra rymliga röckkanaler, varigenom gott drag ernås. Se till att Ni får av Kockums sparakokare, ty då får ni den bästa. Försäljas af Herrar Järnhandlare samt i parti av **Kockums Jernverk, Kallinge**, eller våra försäljningskontor: **STOCKHOLM :- GÖTEBORG** Odengatan 29. Magasinsg. 22.

Men har han med sig, som han lofvade en flaska **MZADIG Divinia**, då förlåter jag all!

Misspnydande hårväxt utrotas med Trianonpasta
utan efterlämnande af märken eller rodnad i huden. Absolut ofarligt lukteritt medel — icke pulver. Bättre än elektrolytisk beh. Anv. Jagl. med osvikl. framgång i min praktik för skönhetsvård, vid behandling. såväl i ansiktet som å kroppen. Pris 7:— kr. Till landsorten mot postförsk. utan ang. af inneh. Maria Enquist Institut för Skönhetsvård o. Plastiska operationer, Biblioteksg. 6—8, Sthlm. Råd gifvas kostnadsfritt och förfrågn. besvaras omg. R. 160 68. A. 226 62.

GUVERNANTER, inskrif Eder i den nybildade Föreningen för Familjelärarinor. Annmälan mottagas af Grefvinnan L. Stachelberg, Stensås, Storsjö samt Fru Ebba Halldin, Dalagat. 10, Stockholm.

UNG FLICKA af god familj, som önskar lära ciselering emottages 1 aug. Kurs tre eller fem månader. »Art and craft», denna tidnings exp.

INACKORDERINGAR

INACKORDERING erhålles å litet trelligt hvilohem å landet. Elektr. ljus m. m. Begär prospekt och ref. Syster Elsa Fröding, Skultorp.

UNGDOM, som ämnar genomgå Scharntaus Handelsinstitut kan erhålla förstklassigt rum med el. lj., värmeledn. o. badrum. Pris pr mån. del. rum 45—50 kr., ensamt 80—85 kr. Fru Tyra Dillner, Hornsgatan 4, 3 tr., Stockholm.

22-ÅRIG FLICKA anställd i bank önskar 3 eller 4 veckor i Aug. inackordering å större gård, där ungdom finnes. I närheten af sjö (helst saltsjö). Svar med prisuppgift till »Semester», Idun exp. f. v. b.

EN 2—4 ÅRS FLICKA erhåller god vård om man hänvärdar sig till fröken Ingrid Ramborg, Box 91 Öckelljunga.

INACKORDERING i präst- eller landtård, där smör och mjölk finnes, ej allt för långt fr. Stockholm, önskas med 2:e rum af 3 vuxna personer för kommande vinter. Sv. m. pris m. m. o. ref. t. »God husmanskost», Idun exp., »Mästernsamuelsgat. 45, Stockholm.

Köpman
välsluterad i 30-årsåldern önskar helinackordering från 1 september. Svar med prisuppgift till »Trefnad», Svenska Telegrambyråns annonsafdelning f. v. b.

HUSQVARNNA
Svenskt fabrikal.
Stark, beprövad konstruktion. Lätt, behaglig gång, stor hastighet. Fördelaktiga avbetalningsvillkor.

SYNÅSKINER

Gymnastikdirektörsexamen
 afläggas efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid
Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
 Ny kurs börjar i sept.
 Prop. Major J. G. Thulin, L'ND.

GÖTEBORGS GYMNAS-TISKA INSTITUT
 Fullständigaste utbildningskurs i **MASSAGE och SJUKGYMNAS-TIK**
 Begränsat elevantal. Gedigen utbildning. Sju lärare, varav tre läkare och en kvinnlig gymnastikdirektör.
Begär prospekt!

Stockholms Nya Gymnastiska Institut
 börjar ettårig kurs den 16 sept. Fullständigaste utbildning.
 Begär prospekt!
 Adr. Stockholm 1.

Vid Professor Umans Institut
 börjar dep 14 Sept. ny (ettårig) kurs i **Massage och sjukgymnastik.**
 Begär prospekt.
 Brunkebergsgatan 9, Stockholm.

Fräkencreme
Ica Borttager fräkan finnar fnassel m. m. Pris kr. 4.50 + porto. Förs. diskret. Franska Parfy-magasinet, Hofleverant. 21 Drottningg., Sthlm.

Mot grått hår och mjäll.
 Härmed meddelas att det utmärkta och så mycket efterfrågade hårvattnet mot grått hår som förhindrar hårfall och fullständigt borttager mjäll och som i öfver 40 års tid förts i Fanny Gelins Parfymmagasin, Malmtorgsgatan 5, Sthlm, numera fås under adr. Firma Fanny Gelin, Norrviken, Rikst. Norrviken 14. Pris 6:- kr. fraktfritt.

Underlivslidande
 och dylikt undgås bäst genom bruk af lifmoderspruta. Pris 15, 19, 23 kr., med båda rören 20, 25, 30 kr. Lämpligaste lösning är Noliberpulver 5 kr. pr ask. Lifmoderspeglar 3, 5 och 10 kr. Prislista mot 10 öre porto.
CARL G. SCHRÖDER,
 Möllvångsgatan 53 b, Malmö.

Generande hårväxt
 ansiktet och på kroppen aflägsnas fort och smärtfritt med roten genom bruket af **SERRAIL.** De hårbildande papillerna dö och håret försvinner därigenom för alltid. Oskadligt äfven för den ömtåligaste hud. Bättre än Elektrolys, som ofta skadar nerverna. Pris med bruksanvisn. Kr. 3:-.
Parfymeri Ravissante.
 Drottninggat. 26, Malmö 6.

Krocketspel, Trädgårdsgungor, Gymnastikredskap m. m. Förstklassigt utförande, lägsta priser. Begär prislista idag.
Th. P. Pålsson,
 Stockamöllan. Telefon.

FREJAMI - PASTILLERNA
 skänka lindring och baf vid hals och bröstskottningar

Ruth Källanders Husmodersskola, Uppsala
 som f. o. m. höstterminen under namn af Gunilla-Skolan öfvertages af undertecknade, börjar sin 14:de termin den 4 sept. 1918. Husmoderskurs för bildade flickor. Varar 3 1/2 mån. Prospekt o. upplysningar på begäran. Adr.: Gunilla-Skolan, Uppsala.
 Anna Schenström, Karin Gerle,
 f. d. lärarinna vid Fackskolan f. d. lärarinna vid Fackskolan
 för Huslig Ekonomi, Uppsala. för Huslig Ekonomi, Uppsala.

Eiffkullens Husmodersskola,
 Jemshögsby, börjar sin 15:de kurs 20:de september. Undervisning i finare och enklare matlagning, bakning, konditorivaror och slöjd såsom väfnader, linne- och knutsöm, knyppling m. m. Prospekt mot dubbelt porto. Adr. till 1 sept. Smedby. Selma Gustafsson, Föreståndarinna.

Elsa Philips Husmodersskola, Stockholm, Karlavägen 25 (f. d. 1 A),
 börjar sin 21:sta termin för bildade unga flickor den 15 sept. 1918. Undervisning i enklare och finare matlagning, dyrtidsmatlagning, bakning, konservering och inläggningar af bär, frukt grönsaker och kött; vegetarisk matlagning, sjukmatlagning, uppköp, födoämneslära, hushållets ekonomi m. m. **Olika kurser.** Examinerade lärarinnor. **Förbereder inträde till lärarinnekurser i huslig ekonomi.** Adress till 28 Aug. Nyåker, Leksboda, sedan Stockholm. Prospekt, ref. och närmare upplysning på begäran.
ELSA PHILIP, Stockholm.

Elisabeth Östmans Husmoderskurs.
 Grundad år 1902.
 Kursen för unga, bildade flickor, som omfattar 3 1/2 mån., börjar måndagen den 2 September kl. 12 midd.
 Prospekt och närmare upplysningar på begäran.
ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND,
 Stockholm, Klarabergsgatan 40, 5 tr., hiss.
 Rikstelefon 20 35. Sthlmstelefon 93 02.

Vid Aringsbergs Hjälpension
 för flickor börjar höstterminen den 31 aug. Undervisning meddelas i alla skolämnen samt i musik. Härligaste läge vid skog och sjö, 1 1/2 km. från Alfvesta järnvägsstation. Prospekt sändes på begäran. Aringsberg, Alfvesta. Rikstelefon Alfvesta 104. Elsa Kjellander.

Herrsätra Skolgård,
 8-klassig elementarskola för flickor, hjälpension, förlagd till Molstabergrs landtegendom, Mölnbo.
 Infödd tyska, skolkökslärarinna, exam. musiklär.
Anna Sundin
 Adr. Molstabergr, Mölnbo. Riks. Mölnbo 4. 2 sign.

För Kindergartan och småskola
 utbildas lärarinnor i Uppsala Ensk. Läroverks seminariekl. Kursens genomgång ger företräde vid ansökan till lärarinnekurs i huslig ekonomi vid Fackskolan i Uppsala. Prospekt genom vaktmästaren.
 Josef Liljeblad, rektor. Carola Eneroth, föreståndarinna.

Utmärkta organ
 för
 annonsering i landsorten
 äro följande tidningar:

Arvika: Arvika Tidning.	Luleå: Norrbottens-Kuriren.
Avesta: Avesta-Posten.	Malmö: Skånska Aftonbladet.
Borlänge: Borlänge Tidning.	Mariestad: Tidning för Skaraborgs län.
Borås: Borås Tidning.	Mora: Mora Tidning.
Eksjö: Eksjö-Tidningen.	Norrköping: Östergötlands Dagblad.
Engelholm: Engelholms Tidning.	Nyköping: Södermanlands Nyheter.
Eskilstuna: Eskilstuna-Kuriren.	Nässjö: Nässjö-Tidningen.
Falun: Falu-Kuriren.	Oskarshamn: Oskarshamns Tidningen.
Gefle: Gefle-Posten.	Sköfde: Skaraborgs Läns Annonsblad.
Halmstad: Hallandsposten.	Sundsvall: Sundsvalls-Posten.
Hedemora: Södra Dalarnes Tidning.	Trelleborg: Trellehorgs Allehanda.
Hälsingborg: Hälsingborgs Dagblad.	Uddevalla: Bohuslänningen.
Härnösand: Härnösands-Posten.	Umeå: Västerbottens-Kuriren.
Höganäs: Höganäs Tidning.	Uppsala: Tidningen Upsala.
Jönköping: Smålands Allehanda.	Visby: Gotlänningen.
Kalmar: Barometern.	Västerås: Vestmanlands Läns Tidning.
Karlskrona: Karlskrona-Tidningen.	Växiö: Smålands-Posten.
Karlstad: Karlstads-Tidningen.	Ystad: Södra Skåne.
Katrineholm: Katrineholms-Kuriren.	Örebro: Örebro Dagblad.
Kristinehamn: Ansgarij-Posten.	Örnsköldsvik: Örnsköldsviks-Posten.
Landskrona: Landskrona-Posten.	Östersund: Jämtlands-Posten.
Linköping: Östgöten.	Östhammar: Östhammars Tidning.

BENNO BECKEMANS
FOTOGRAFISKA MAGASIN
 15 DROTTNINGGATAN 15
STOCKHOLM.
FRAMKALLAR-KOPIERAR-FÖRSTORÄR

HEM-HUSHÅLLSSKOLAN.
 Undervisning meddelas af från fackskolan utexam. skolkökslärarinna i enklare och finare matlagning, bakning, syltning o. konservering, konfektkokning, dukning och servering, uppköp af matvaror, enkel hushållsbokföring o. födoämneslära samt rengöring, tvätt och strykning, vården af linne o. sängkläder m. m. I husmoderskursen ingår fullst. undervisning i kläd- och llnnesömnad för hand och på maskin, tillklippning, lagning, märkning etc. samt moderna handarbeten äfvensom **Samaritkurs.** — — — Som skolan aser att ej blott meddela eleverna praktisk o. grundlig undervisning i en husmoders arbete och plikter utan äfven samtidigt kunna bereda de unga flickorna den tillsyn och trefnad, som endast ett hem kan gifva, *bo alla elever inom skolan* och endast ett begränsadt antal (6 å 8 st.) mottagas. Ref.: Myntdirektör K. A. Wallroth m. fru; Professorn vid Tekn. Högsk. Valfrid Petterson m. fru. Höstterminen börjar den 16 september 1918. Förfrågningar besvaras omgående af skolans föreståndarinna
Fru Emma Kjellström, Storgatan 38, Stockholm.
 ALLM. TEL. 242 08.

Örebro Fröbel-Seminarium.
 (Förut Örebro Kindergarten-Seminarium)
 (Observera namnförändringen.)
Silvermedalj. Baltiska Utställningens minnesmedalj.
 Utbildning för Barntädgårdar, (Kindergarten), Hem, Barnhem, Barnkrubbor o. d. Höstterminen börjar 17 Sept. Goda platser anskaffas. Prospekt och upplysningar genom föreståndarinnan fröken Maria Kjellmark. Rikstelefon: 1920.

Privata Högre Lärarinneseminarium i Stockholm Riddaregatan 23.
 Omfattar en lägre, tvåårig kurs samt en därpå byggd högre kurs, afdeln. III, hvars genomgående medför högre kompetens. Förordningar för inträde i afd. I: Fullständigt afgångsbetyg från 8-klassig flickskola samt pröfning i föreskrifna ämnen. Inträdespröfning till afd. I anställes i slutet af augusti. Äfven i afd. II finnas lediga platser. Extra elever kunna mottagas i ett eller flera ämnen. Ansökningar, åtföljda af betygsafskrifter, frejde- och läkarebetyg, insändas under adress Riddaregatan 23, Stockholm, före den 26 aug. till läroverkets föreståndarinna, fröken Sofi Anderson, som äfven meddelar upplysningar. Styrelsen.

Ingenieur-Akademie
 Wismar a. d. Ostsee
 f. Maskin.- Elekt.- Ing.
 Byggnadsingenjör. o. Arkitekt.
 tur. Specialkurser för järn- och stångarbeten, Skeppsbyggeri, Automobil- och Luftskeppsmotorer.

Det treåriga gymnasiet vid Lunds fullständiga läroverk för flickor
 börjar den 28 augusti kl. 2 e. m. sitt elfte läsår.

A. von Mentzer
 f. d. Dr. Henrik Kellgrens representant i Paris, botar med sin **Kinesiterapiemetod** organiska sjukdomar äfven de s. k. obotliga t. ex.

DIMISSIÖNSRÄTT. Fullständig realskoleexamen, goda betyg från flickskolans sjunde klass eller godkänd inträdesexamen berättigar till inträde i första ringen. Inträdespröfningar den 26 augusti kl. 9 f. m. Nya, förstklassiga lokaler. Anvisning på inackorderingsställen. Närmare upplysningar meddelas af gymnasiets studierektor, lärov. adj. fil. Ic. Birger Sjövall Magnus Stenbocksgatan 10, 2 tr. Rt. 651. Personl. besök under tiden 14 juni—15 augusti efter skriftlig överenskommelse.

Lamhet, Fallandesot, Ledstelhet
 etc., kroppsliga missbildningar såsom **Puckelrygg, Klumpfot, Skelögdhet**

SJUKSKÖTERSKEELEVER emottagas å Kustsjukhuset på Styrso. Kurserna förberedande, räcka 3 mån. Afgift 30 kr. pr mån. för allt. Ansökningar åtföljda af präst- o. läkarebetyg samt rekommendationer insändas till Föreståndarinnan.

o. s. v. Betalning erlägges vid resultat bekräftadt av läkare och patienten själv. Konsultation erhålles efter **skriftlig anhållan** med uppgift om sjukdomens art och de läkares namn vilka behandlat dem. 15 fall kunna emottagas till behandling. Mindre bemedlade behandlas gratis. Träffas kl. 2—3 e. m. **Sibyllegatan 13, Stockholm.**

Frielever
 mottagas nu eller senare vid Östergötlands Läns Hemslöjdsförenings väfnanstalt i Linköping. Kursens längd: 4 månader. Äfven teoretisk kurs kan erhållas. Svar och förfrågningar sändas till Hemslöjden, Linköping.
Levnadstolkningar
 utarbetas at skicklig astrolog. Uppgif födelseöret och år, födelseort, namn och fullständig adress, samt bifoga 30 öre i frimärken. Aberopa denna tidning.
Astrolog Wilh. Leidner,
 Strömgatan 10, Kalmar.
Idun utgifves denna vecka i A och B.